

RESTORDRE

Problemet, der er
kommet for at blive

SIDE 24

NY VEJLEDNING

Fra rygestop til
nikotinafvænning

SIDE 30

**Sådan ruster
apoteket
sig til vrede
kunder**

≡
10

Pollensæsonen er på vej

Skyl dig til en bedre sommer

OtriCare Aloe Vera kan forebygge allergiske symptomer ved at rense næsen for pollen, slim og luftpartikler. Den er fremstillet af naturligt fortyndet saltvand og kan derfor bruges så ofte, der er behov for det. Og fordi den også indeholder Aloe Vera, tilføjer den ekstra fugt og lindrer irritation og tørhed i næsen. OtriCare kan med fordel anvendes før eventuel medicinsk behandling.

100%
naturlig

HALÉON

Besøg haleonpro.dk og læs mere om, hvordan OtriCare Aloe Vera kan forebygge allergiske symptomer

INDHOLD

4 Leder

Tal pænt – det smitter

5 Medieklip

6 Nyheder

8 Boganmeldelse

Anmeldelse af bogen
Praktisk Farmakologi

FOKUS

VOLDSOM KUNDEADFÆRD

10 Grænseoverskridende episode på apotek krævede debriefing

13 Sådan ruster apoteket sig til voldsom kundeadfærd

16

REPORTAGE

Medlemmer samlet til Foreningsdagen i Vejle

24

Rekordmange lægemidler i restordre sidste år

26

NY VEJLEDNING

Fra rygestop til nikotinafvenning

30

2D-stregkoder fanger forfalskede medicinpakninger

34

FARMAKONOMSTUDERENDE

Uddannelsesteam skal styrke fællesskab blandt studerende på Haderslev Hjorte Apotek

39

Livet med en kronisk tarmsygdom

41 NY APOTEKER

Mød ny apoteker på Skørping Apotek Hanne Toverud Plet

42 APOTEKERLAND

VOLDSOM KUNDEADFÆRD

Sådan ruster apoteket sig før, under og efter

Der skal ikke mere end en brand eller en anden nødsituation til, før al produktion af et indholdsstof stopper med globale forsyningsproblemer til følge

Anton Pottegaard,
professor, cand.pharm.
og dr.med. fra Syddansk Universitet

Læs mere side 24

16

REPORTAGE

98 medlemmer var for nylig samlet til Foreningsdagen.

Tal pænt

TAL PÆNT – DET SMITTER. Sådan står der på den plakat, som snart sendes ud til apoteker landet over, så de kan blive hængt op i kunderummet. Og det er desværre et budskab, der er behov for at sprede. For selv om langt de fleste møder mellem kunder og apoteksmedarbejdere sker i en god og positiv tone, så oplever vi også ind i mellem det modsatte.

På apotekerne møder vi alle slags mennesker. Det er ikke så mærkeligt, da 95 procent af alle danskere på et tidspunkt i løbet af et år lægger vejen forbi et apotek – de fleste af dem fordi de er syge og skal hente medicin, der kan kurere og lindre.

På apoteket skal vi kunne rumme dem alle sammen. Også dem, der er fysisk eller psykisk sårbare, udfordrede og frustrerede over deres sygdom og behandling - eller måske kommer lige fra lægen, hvor de har fået en svær besked. Og det er ikke alle, der forstår, at apoteksmedarbejderen er helt uden skyld, når medicinen er i restordre eller recepten udløbet.

Apotekernes farmakonomer og farmaceuter er sundhedsfagligt uddannede og har både viden om og erfaring med at møde mennesker i vanskelige situationer. Mentaliseringskurserne, som mange medarbejdere og ledere på apotekerne landet over lige nu er, eller har været igennem, ruster dem yderligere til at kunne håndtere den her slags episoder.

At kunne rumme andres problemer og adfærd i en sårbar situation er dog ikke det samme, som at man skal kunne rumme

At kunne rumme andres problemer og adfærd i en sårbar situation er ikke det samme, som at man skal kunne rumme og tolerere verbale vredesudbrud, krænkende bemærkninger og decideret truende adfærd fra kundernes side

Jesper Gulev Larsen,
formand for
Danmarks Apotekerforening

og tolerere verbale vredesudbrud, krænkende bemærkninger og decideret truende adfærd fra kundernes side. Det skal vi ikke acceptere.

Et af de slemme eksempler er beskrevet i artiklen på side 10. Og det er langt fra enestående, heller ikke for apotekerne. Problemet er kendt i alle brancher og sektorer, hvor man har direkte kunde- og patientkontakt – både i og uden for sundhedssektoren.

Som arbejdsgivere er det vores ansvar at træde til, hvis vores medarbejdere bliver udsat for krænkende og grænseoverskridende adfærd fra kunder. Vi har først og fremmest ansvar for at klæde medarbejderne på til at håndtere situationen. Det er der gode råd til i artiklen side 13, og CRECEA har desuden lavet et webinar om, hvordan man gør før, under

og efter en grænseoverskridende hændelse.

Men der skal to til tango. Og det er vigtigt også at huske kunderne på at holde den gode tone. Det håber vi, at plakaten kan være med til at sikre.

Jeg er ikke så naiv, at jeg tror, at en plakat alene løser problemet med øgede frustrationer og dårlig opførsel – blandt andet som følge af den stigende mængde restordrer, vi oplever. Men det kan være et lille skridt på vejen, og det er et vigtigt signal at sende – både til medarbejdere og kunder. Vi skal tale ordentligt til hinanden. Punktum. ●

I regeringens udspil på ældreområdet er der mange spændende takter – men ikke et ord om medicin, selvom lægemiddelrelaterede problemer udgør et stort problem for gruppen af ældre

Jesper Gulev Larsen, formand i Apotekerforeningen, i et debatindlæg i Altinget den 7. februar.

Advarsel mod ulovligt salg af Wegovy kom bredt ud

Apotekernes advarsel mod at købe receptpligtig medicin andre steder end på apoteket blev omtalt i mange medier, og Apotekerforeningens formand Jesper Gulev Larsen i den forbindelse citeret bredt. Advarslen kom i kølvandet på Jyllands-Postens historie om, at indbrudstve er gået efter lægemidlerne Wegovy og Ozempic i forbindelse med indbrud på flere apoteker.

DR TV Avisen, TV2 News, B.T, Radio 4, Avisen Danmark m.fl. 11. marts 2024

141 delinger

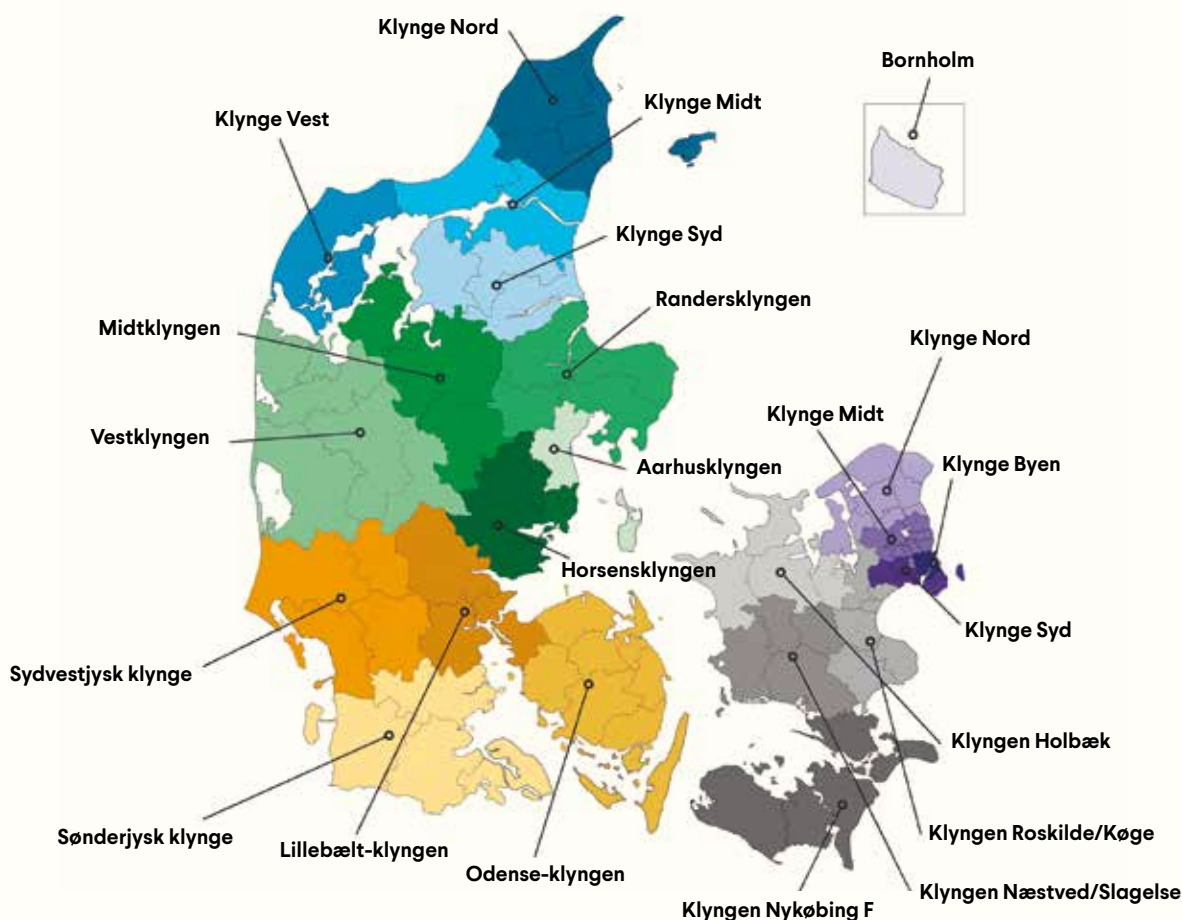
Kvindernes Internationale Kampdag blev fejret med opslag på blandt andet LinkedIn

Apoteket.dk omtalt i mange medier

Den konservative partiformand Søren Pape Poulsens død som følge af en hjerneblødning medførte en eksplosiv stigning i søgninger på ordet "hjerneblødning" på Apoteket.dk, hvilket blev omtalt i mange medier.

Ritzau, TV2 News, Dr.dk, TV Avisen, Skive Folkeblad m.fl. 6. marts 2024

KILDE: KOMMUNENS LANDSFØRNING

KL og Danske Regioner opfordrer sundhedsklynger til at inddrage apotekerne i samarbejdet

Landets **22 sundhedsklynger** har fået en opfordring til at samarbejde mere med apotekerne.

APOTEKERNE BØR PÅ AD HOC-BASIS inddrages i samarbejdet i sundhedsklyngerne for at bidrage til bedre tværsektoriel dialog, herunder om de lægemiddelrelaterede udfordringer, som patienter oplever, når de befinder sig i sektorovergange.

Sådan lyder det i en fælles opfordring fra KL og Danske Regioner til sekretariaterne for de 22 sundhedsklynger, hvor kommuner og regioner samarbejder rundt om akuthospitalerne. Målet med sundhedsklyngerne er at skabe sammen-

hæng for patienter, som har forløb på sygehus, i kommune og almen praksis.

Det er Jesper Gulev Larsen, formand for Apotekerforeningen, godt tilfreds med:

"Foreningen har i længere tid arbejdet for, at apotekerne bliver mere inddraget i arbejdet med sundhedsklyngerne. Så derfor er dette en meget positiv udmelding fra KL og Danske Regionernes side, som vi håber vil føre til mere kontakt og samarbejde lokalt. Vi ser gerne en permanent løsning og et løbende samarbej-

de også med regionens sundhedssamarbejdsudvalg.

I brevet peger de to organisationer konkret på områder, hvor klyngerne kan inddrage apotekerne. Det drejer sig bl.a. om medicinbehandling ved indlæggelse og udskrivelse, dosispakket medicin, restordre på medicin, udlevering af vederlagsfri sygehusmedicin, medicinbehandling på plejehjem/bosteder/hjemmepleje, telemedicinske løsninger, udleveringstilladelser, vaccinationer m.m. ●

DOSISPAKKET MEDICIN

Store kommunale forskelle

Der er store kommunale forskelle på, hvor stor en andel af borgerne over 75 år, der får dosispakket medicin. Det viser en ny rapport fra Kommunernes Landsforening.

Der har generelt været en ubrudt vækst i antallet af dosisbrugere siden 2022. I dag får cirka 48.000 danskere dosispakket deres medicin på apoteket. Det er 15.000 flere end for to år siden og en vækst på over 40 procent. Det betyder, at 4,5 procent af alle over 75 år på landsplan nu er brugere af dosispakket medicin.

Variationerne fra kommune til kommune er dog store og spænder fra under 1 procent i aldersgruppen i den kommune med færrest brugere til 18 procent i den kommune med flest brugere.

Der er en tendens til, at andelen er højere i Jylland end på Fyn og Sjælland.

Apotekerne repræsenteret på elevårsmøde

Hvordan er det at arbejde som farmakonom på privat apotek, når man er færdiguddannet? Hvad er lønnen? Og hvad er udviklingsmulighederne?

Det var nogle af de spørgsmål, som deltagerne på Farmakonomforeningens årlige elevårsmøde kunne få svar på, hvis de lagde vejen forbi Apotekerforeningens stand.

Det var de tre farmakonoms Maja Brill Lauritsen, Emilie Mogensen og Nicole Hansen, som bemandede standen, og de fik talt med en masse farmakonomstuderende, fortæller Maja Brill Lauritsen.

"Der var god stemning, og vi fik talt med en del studerende om karrieremulighederne på privat apotek. Går man for eksempel med en leder i maven, er der som farmakonom mulighed for at blive souschef eller filialleder. Det er der mange, der ikke tænker over", siger hun.

Derudover kunne de fortælle om mulighederne for blandt andet at arbejde med dosispakket medicin, som uddannelsesansvarlig og med sociale medier.

Mødet fandt sted i Middelfart den 9. marts, og omkring 250 farmakonomstuderende fra hele landet var samlet.

KLAR TIL SVAR. De tre farmakonoms Nicole Hansen (tv), Emilie Mogensen (i midten) og Maja Brill Lauritsen stod klar til at møde de mange farmakonomstuderende og fortælle om arbejdet som færdiguddannet farmakonom på apotek.

Pharmakon er igen nomineret til pris

Pharmakon i Hillerød er for femte år i træk blandt de nominerede, når Årets Bedste Venue 2024 kåres i april. Det er Danske Konferencecentre, som er en branchesammenslutning af flere end 100 af landets møde- og konferencecentre, der står bag den prestigefyldte kåring. Vinderne kåres alene på baggrund af de bedømmelser, som møde- og konferencedeltagere giver, når de evaluerer deres oplevelser.

NY BOG

Praktisk Farmakologi

Af Anton Pottegård og Tore Bjerregaard Stage,
FADL's Forlag

PRAKTISK FARMAKOLOGI er kommet i 3. udgave. Bogen er målrettet alle sundhedsprofessionelle, der har brug for en gennemgang og et overblik over den praktiske brug af lægemidler. Det kan være farmaceuter, læger, farmakonomer, sygeplejersker, social- og sundhedshjælpere og -assistenter.

Bogen er inddelt i tre dele og er skrevet i et letforståeligt og letlæseligt sprog.

Den første del af bogen er en gennemgang af de 100 mest anvendte receptpligtige lægemiddelgrupper i Danmark. Der er en onepager for hver lægemiddelgruppe med navne, primær

SK
service
kompagniet®

**ServiceKompagniet® - din betroede partner
inden for rengøring og facility service**

Vi er specialiserede i at tilbyde skræddersyede løsninger til apoteker.

OM SERVICEKOMPAGNIET®:

- + 130 medarbejdere
- + Arbejder ud fra NIR og GDPR regler
- + Branchekendskab
- + Landsdækkende - med 18 filialer
- + Tilbyder kæderabat v. flere apoteker
- + Vi taler alle dansk

Kontakt os og få et gratis og uforpligtende tilbud
70 26 26 86 • info@servicekompagniet.dk

anvendelse, virkningsmekanisme, bivirkninger og andre særlige oplysninger om lægemidlerne.

Bogens anden del gennemgår de 25 hyppigste håndkøbssemner, hvor behandlingen samt særlige oplysninger er oplyst – igen som en onepager om hvert emne.

Bogens tredje del giver læseren en gennemgang af blandt andet tilskudsreglerne, receptlovgivningen, udleveringsgrupperne, fakta om naturlægemidler og interaktioner mellem lægemidler.

Bogen er en form for 'startguide' eller 'opdateringspakke' med information om lægemidler i Danmark. Den er et rigtig godt udgangspunkt for sundhedsprofessionelle, som håndterer lægemidler, og som har brug for et opslagsværk med en gennemgang af lægemidler og reglerne – om det er på et apotek eller et andet sted i sundhedssektoren.

For apoteksansatte – nyuddannede eller rutinerede – kan bogen bruges som en hurtig opdatering på lægemidlerne med fokus på, hvad der er vigtigt for borgeren at vide om den enkelte lægemiddelbehandling. Bogen indeholder information om ca. 95 procent af de lægemidler, som udleveres på danske apoteker. Ved at gennemgå lægemidlerne i bogen vil der være en stor viden om de lægemidler, der håndteres på apotekerne, hvilket vil bidrage til rådgivningen om, hvordan lægemidlerne skal håndteres af borgeren. ●

Julie Møllerup, cand.pharm.,
sundhedsfaglig konsulent,
Apotekerforeningen

Du kan slappe helt af

BD Rowa™ EasyLoad er apotekets utrættelige medhjælper, der arbejder 24 timer i døgnet. Den fuldautomatiske indlagring holder perfekt styr på jeres daglige rutiner og sparer jer for kostbar tid og besvær. Oplev fremtidens effektivitet på dit apotek med rolige, velorganiserede arbejdsgange som aldrig før.

Scan QR-koden
for at se mere.

Thomas Lacentra
Commercial Lead
MMS Rowa DRI
+45 2199 3860
thomas.lacentra@bd.com

bd.com/rowa

Debriefing fik medarbejderne godt videre efter ubehagelig kundesituation

På Anders Nicolai Nielsens tre apoteker oplever de med mellemrum kunder, som bliver højrøstede og overfuser personalet. Og når tilsviningerne tilmed har racistisk karakter, bliver det ekstra voldsomt, fortæller apotekeren. En nylig episode var så grov, at han kontaktede politiet. En grundig debriefing fik medarbejderne godt videre efter episoden.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

ILLUSTRATION: MIKKEL HENSEL

En udløbet recept, medicin i restordre eller en lang kø. Det er blot nogle af de situationer, som kan resultere i, at apoteksmedarbejdere bliver overfuset af en vred kunde. En situation, som de fleste apoteker desværre oplever indimellem.

Det gælder også for Anders Nicolai Nielsen, som er apoteker på Buddinge Apotek, Ordrup Apotek og Søborg Apotek. Her er tilsviningerne en sjælden gang imellem decideret racistiske, og når det sker, rammer det ekstra hårdt, fordi det går på den enkelte medarbejders person og udseende, fortæller apotekeren.

Den seneste oplevelse var så grov, at han efterfølgende kon-

taktede politiet. En af hans medarbejdere var i gang med at udlevere en injektionspen til en kunde og skulle i den forbindelse demonstrere udstyret for kunden. Da konsultationsrummet blev brugt til vaccinationer, foreslog medarbejderen, at de trak over i et hjørne af apoteket, hvor de kunne stå uforstyrret. Kunden var ubekvem ved situationen, og medarbejderen beroligede hende derfor med, at hun havde en model, som hun ville bruge til demonstrationen, og at kunden derfor blot skulle kigge med.

Højlydte tilsvininger

Under demonstrationen blev kunden dog mere og mere irriteret på medarbejderen og begyndte at komme med ubehagelige og højlydte tilsvininger som: "det er også fordi, du er muslim", "du har slet ikke ret til at være her" og "du er en dårlig muslim", hvorefter kunden til sidst forlod apoteket.

"Det var en voldsom og helt uacceptabel situation, som den pågældende medarbejder naturligvis blev meget påvirket af. Der var ikke en finger at sætte på hendes faglighed. Hun talte stille og roligt til kunden, og hendes rådgivning var helt efter bogen. Så kundens reaktion var på mange måder helt umotiveret," siger Anders Nicolai Nielsen og fortsætter:

"Det er svært at forestille sig, når man ikke selv har stået i situationen, men jeg tror, det rammer ekstra hårdt, når man angribes på sin etnicitet."

Medarbejderen var efterfølgende meget påvirket af situationen, og Anders Nicolai Nielsen valgte at ringe til politiet og anmelde episoden. Her tog man anmeldelsen alvorligt og bekræftede, at det, kunden havde gjort, var strafbart, og at de også

kunne nægte at betjene kunden en anden gang.

"Det var meget vigtigt for mig, at episoden blev anmeldt. Dels fordi der var tale om en ulovlig handling, dels for at vise den pågældende medarbejder, at det ikke er noget, vi tolererer, og at vi bakker hende op," siger han.

Debriefing var afgørende

Herefter brugte Anders Nicolai Nielsen tid på at lave en grundig debriefing af sine medarbejdere. De fik talt situationen igennem, og alle fik lov at fortælle, hvordan de havde oplevet den. Det viste sig at være en god beslutning, som gjorde, at hele personalegruppen kom godt videre efter episoden.

For selvom episoden først og fremmest var voldsom for den forurettede medarbejder, påvirkede den også kollegaerne. For hvad gør man, når man ser en kollega blive overfuset på den måde?

Selvom situationen var højlydt og foregik i kunderummet, var der ingen af de andre medarbejdere, som umiddelbart greb ind. Derfor var det også ekstra vigtigt for Anders Nicolai Nielsen, at de i den efterfølgende debriefing fik talt om, at den manglende indblanding fra kollegaernes side ikke var udtryk for manglende opbakning.

"Vi fik talt om, at vi alle reagerer forskelligt, og at vi har forskellige forudsætninger for at handle i en given situation. Nogen havde ikke hørt situationen, mens andre ikke ville under-

Der var ikke en finger at sætte på hendes faglighed. Hun talte stille og roligt til kunden, og hendes rådgivning var helt efter bogen. Så kundens reaktion var på mange måder helt umotiveret

Anders Nicolai Nielsen, apoteker på Buddinge Apotek, Ordrup Apotek og Søborg Apotek

Det er vigtigt, at det er noget, vi taler åbent om, så alle medarbejdere kan gå trygge på arbejde

Anders Nicolai Nielsen

- > kende kollegaens arbejde ved at bryde ind. Andre igen vidste simpelthen ikke, hvad de skulle gøre, eller nåede ikke at opfatte, hvad der skete,” siger Anders Nicolai Nielsen og tilføjer, at det er vigtigt, at der ikke bliver skabt en fortælling om ”helte, som hjælper sine kollegaer - og skurke, som ikke gør” i sådan en situation, for der kan være mange grunde til, at man ikke griber ind.

Klare retningslinjer

Episoden har resulteret i, at apoteket nu har nogle meget klare retningslinjer for, hvordan man skal reagere, hvis en lignende situation opstår.

”Jeg har meldt ud, at det som udgangspunkt ikke forventes, at medarbejderne griber ind i situationen. De må gerne, men det er ikke et krav. Den forurettede medarbejder er til gengæld altid i sin gode ret til at forlade en ubehagelig situation og hente mig eller den daglige leder, som så kan tage over,” siger Anders Nicolai Nielsen.

Flere episoder med racisme

Det er ikke første gang, at medarbejdere med anden etnisk baggrund har oplevet ubehagelige situationer på Anders Nicolai Nielsens apoteker. Her er der både faldet kommentarer fra kunder som: ”har I nu også fået sådan nogle med tørklæde” - og ”du kan nok ikke høre, hvad jeg siger, fordi du har tørklæde på.”

Desuden har de oplevet, at kunder har aflyst deres medicinssamtaler over mails med begrundelsen, ”at de ikke ville have en samtale med sådan en” - underforstået en medarbejder med et udenlandsk klingende navn.

”Vi oplever desværre indimellem tilsvininger, som går på medarbejdernes etnicitet. Den omtalte episode var bare ekstra voldsom, men jeg er glad for, at vi fik talt om forløbet efterfølgende. Det er vigtigt, at det er noget, vi taler åbent om, så alle medarbejdere kan gå trygge på arbejde,” siger Anders Nicolai Nielsen.

Når sådanne episoder opstår, er det netop afgørende, at man bruger tid på at tale forløbet igennem for at værne om det gode arbejdsmiljø. Det bekræfter Maja Frahm Oue, der er seniorarbejdsmiljørådgiver i CRECEA, og som på næste side fortæller, hvordan man bedst håndterer de ubehagelige episoder. ●

Apoteket kan ruste sig til svære kundesituationer

Når medarbejderne på apoteket mødes af kunder, som er ubehagelige eller grænseoverskridende, er det aldrig acceptabelt. Der er dog ting, man som medarbejder og apoteker kan gøre for at komme bedst igennem situationen, fortæller Maja Frahm Oue, som er seniorarbejdsmiljørådgiver i CRECEA, hvor hun rådgiver apotekerne.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Nogle af de kunder, som hver dag strømmer ind og ud ad apotekets døre, står i sårbare livssituationer på grund af fysisk eller psykisk sygdom. Det er ikke en undskyldning for dårlig opførsel, men det kan være en forklaring på, at medarbejderne indimellem må stå model til verbale overfuseninger.

"Nogle af de kunder, som kommer på apoteket, står i sårbare situationer. Det kan for eksempel være, at kunden kommer direkte fra sin læge, hvor vedkommende har fået en nedslående besked, og så går frustrationerne ud over medarbejderne på apoteket," fortæller Maja Frahm Oue.

Derfor er det vigtigt, at man møder kunderne med en vis portion overbærenhed, mens man samtidig holder fast i, at der også er en grænse for, hvad man vil finde sig i; for eksempel når det kommer til racistisk adfærd, forklarer hun.

Når der ikke er tale om racistisk adfærd, men om adfærd, som på anden måde er ubehagelig og grænseoverskridende, så er der faktisk noget, man kan gøre for at komme helskindet igennem situationen.

"Når man står med en utilfreds kunde, er det vigtigt, at man husker, at det ikke handler om, hvem der har ret. Det er ikke en krig, der skal vindes. I stedet handler det om, hvordan man kan hjælpe kunden hen til et sted, hvor man kan få en god dialog, så både medarbejderen og kunden får en god ekspedition," fortæller Maja Frahm Oue.

LEAP-teknikken

Det kan være lettere sagt end gjort, men med lidt træning og nogle gode værktøjer kan man nå langt, fortæller hun. Man kan for eksempel bruge LEAP-teknikken, hvor man som det første giver sig tid til at lytte til kundens frustrationer, og anerkender dem, og først herefter begynder at komme med løsninger.

TAL PÆNT. DET SMITTER

*Der er heldigvis andet end sygdom, der smitter.
For eksempel høflighed, godt humør
og god tone. Så tak fordi du taler pænt
til os – så kan vi bedre rådgive dig.
Ha' en dejlig dag.*

Ny plakat til apoteket

For at fremme den gode tone, har Apotekerforeningen fået produceret en plakat, som kan hænges op i kunderummet. Plakaten udsendes i den kommende tid til alle apoteksenheder.

Plakaten kan i øvrigt hentes på medlemsnettet, hvor der også ligger relaterede opslag til sociale medier.

På den måde skaber man et rum, hvor kunden føler sig set og forstået. Herefter er kunden typisk mere modtagelig for de løsninger, som medarbejderen efterfølgende kommer med.

"Som medarbejder er det vigtigt, at man lige tager en dyb indånding - og måske træder et skridt tilbage, både så man selv bevarer roen og ikke påtager sig kundens vrede, men også for at vise kunden, at man giver plads," lyder det fra Maja Frahm Oue. >

> "Vores kropssprog og vores stemmeleje signalerer, om vi er rolige eller klar til kamp, og her er det vigtigt, at man viser kunden, at man er rolig og ønsker en god dialog," siger hun.

Desuden er det vigtigt, at man ikke dømmer "hr. Olsen" på forhånd. Det kan godt være, at han blev vred sidst, men derfor kan han godt være i godt humør i dag, lyder det fra Maja Frahm Oue.

Før, under og efter

Det er et ledelsesmæssigt ansvar at ruste medarbejderne til at kunne håndtere de svære kundesituationer. I den forbindelse kan man oplagt lave en risikovurdering, hvor man tænker i et før, under og efter, forklarer hun. I før-arbejdet handler det om at få skabt nogle klare retningslinjer for, hvordan man skal forholde sig i situationen – er apoteket indrettet, så der for eksempel er en flugtvej, hvis medarbejderne føler sig fysisk truet.

"Ligesom man laver brandøvelser, så er det vigtigt, at man også taler om strategier eller flugtveje, hvis man oplever kunder, som for eksempel bliver fysisk voldelige – og man for eksempel kun er to på arbejde. Selvom det heldigvis sker sjældent, skal der være en klar aftale om, hvordan man skal forholde sig," siger hun.

I under-arbejdet skal man sørge for, at man har nogle klare retningslinjer for, hvad man kan gøre, hvis man som medarbejder står med en vred kunde. Det kan være, at man har en aftale om, at man gerne må sige til kunden, at man lige er nødt til at gå ud og undersøge det, og så kan man hente den daglige leder.

Kodeord

Det er også vigtigt, at man får talt om, hvordan man skal forholde sig, hvis en kollega står med en ubehagelig kunde.

"Som kollega kan det være svært at vurdere, hvornår man skal blande sig. Man kan for eksempel være bange for, at man modarbejder sin kollegas arbejde ved at bryde ind, og vi har alle forskellige grænser for, hvad vi kan håndtere. Derfor kan det være en god idé at have et kodeord, som man kan bruge til at fortælle, at man gerne vil have hjælp; for eksempel "jeg skal lige hente den gule mappe", siger Maja Frahm Oue.

Som kollega kan man også vise sin støtte ved at stille sig bag ved kollegaen, så man signalerer, at man er klar til at bryde ind, hvis der er brug for det.

I efter-arbejdet er det vigtigt, at man bruger tid på at lave en defusing, som er en samtale, som man tager med de involverede umiddelbart efter situationen. Her får man talt forløbet igennem. Efterfølgende kan man oplagt samle hele personalegruppen, for eksempel på et morgenmøde, hvor den daglige leder eller apotekeren fortæller om den pågældende situation.

"Det er vigtigt, at man efterfølgende får videreformidlet episoden til hele personalegruppen, så alle ved besked. Her skal man også tale om, hvordan episoden blev håndteret, og om der er noget, man kan gøre anderledes en anden gang. Ellers kan det skabe utryghed i resten af personalegruppen, hvor folk måske bliver bange for selv at komme til at stå i en lignende situation," fortæller Maja Frahm Oue.

I det hele taget er den psykologiske tryghed på arbejdspladsen altafgørende for at skabe et godt arbejdsmiljø, og den opnår man kun ved at tale højt om de svære hændelser.

"Det er vigtigt, at man har en løbende dialog om de ubehagelige situationer, som medarbejderne oplever. Det giver tryghed, at man kan dele sine bekymringer og få vendt de oplevelser, man har," siger Maja Frahm Oue. Derfor anbefaler hun også, at man for eksempel bruger morgenmødet på lige at tjekke ind i forhold til, hvordan ugen er forløbet. Har der været nogle svære situationer, som skal vendes? Eller måske har der været nogle gode kundesituationer, hvor man formåede at skabe en god dialog?

"Ligesom det er vigtigt at tale om de svære situationer, så skal man også huske at tale om alle de situationer, hvor det lykkedes at skabe en god dialog, så man husker hinanden på sejrene og det gode arbejde, som hver dag bliver udført på apoteket," siger Maja Frahm Oue.

På CRECEA's hjemmeside for apoteker kan man indrapportere, hvis man oplever vanskelige kundesituationer. Formålet med indsamlingen er at undersøge omfanget og arten af vanskelige kundesituationer samt at benytte indrapporteringerne til videndeling og erfaringsudveksling apotekerne imellem. ●

LEAP-teknik understøtter den gode dialog

- 1 Lyt** – "hvad drejer det sig om?"
- 2 Empati** – "det kan jeg godt forstå er irriterende"
- 3 Acceptér og beklag** – "det beklager jeg - det må du undskylde"
- 4 Præsentér** – "hvad kan ellers lade sig gøre?"

Ofte springer man direkte fra pkt. 1 til 4, og så føler kunden sig ikke hørt og forstået.

Webinar

På CRECEA's hjemmeside for apoteker findes et webinar om tackling af vanskelige kundesituationer.

Pssst! ...Hvordan går det med din pensionsopsparing?

Vi giver dig hurtigt overblik over
din opsparing, dit afkast og dine
forsikringer på mitpfa.dk

PFA

Foreningsdag:

Fællesskab og faglighed i fokus

Der var plads til både engageret debat og kollegialt fællesskab, da knap 100 medlemmer mødtes til foreningsdag i Vejle. Fremtidens forening og løsninger på manglen på arbejdskraft var på dagsordenen.

AF: TRINE GANER

Hvilke ønsker har vi til vores forening? Og hvordan løser vi manglen på arbejdskraft uden at sætte apotekets faglighed over styr? Det var de overordnede spørgsmål, som de knap 100 medlemmer af Apotekerforeningen, der var mødt op til Foreningsdagen den 28. februar i Vejle, fik lejlighed til at drøfte med hinanden.

Baggrunden for, at bestyrelsen havde inviteret til dagen, var tilbagemeldingerne i sidste års medlemstilfredshedsundersøgelser, der blandt andet tegnede et billede af en sektor og nogle apoteke-

re under stort pres som følge af mangel på arbejdskraft. En del udtrykte desuden manglende tillid til, at foreningens ledelse tager de nødvendige skridt for at løse situationen.

Bestyrelsen var derfor hovedsageligt kommet for at lytte, lød budskabet fra formand Jesper Gulev Larsen, da han bød velkommen til de fremmødte i Vejle.

"Undersøgelserne viser, at en del af jer oplever, at vi i foreningens ledelse ikke ser jer og ikke forstår jeres dagligdag. Det har virkelig ramt os og givet stof til efter-

FÆLLESSKAB. Om formiddagen debatterede deltagerne, hvad der skal til for at styrke foreningen. Der var bred enighed om, at fællesskabet er et vigtigt fundament.

TALELYST. Mange havde noget på hjerte. Her er det Thomas Kenneth Nielsen-Isaksen, der delte sine observationer af foreningen set fra en ny apotekers perspektiv.

tanke for os i bestyrelsen. Det er derfor, vi har inviteret til dagen i dag. Fordi vi skal lytte,” sagde han.

Bureauet Advice med direktør og partner Espen Højlund i spidsen stod for rammesætning og facilitering, og dagens diskussioner foregik i høj grad rundt om bordene med skriftlige tilkendegivelser og debat i plenum med bestyrelsen i panel på scenen.

Om formiddagen var det spørgsmålet om, hvordan Apotekerforeningen skal udvikle sig, som var til debat. Drøftelserne tog udgangspunkt i fem temaer fra medlemstilfredshedsundersøgelserne, der viser forventningerne til en god forening: repræsentation, transparens, inddragelse, forståelse og fællesskab.

Brug for indblik i mellemregningerne

Flest borde prioriterede inddragelse, fællesskab og transparens som de vigtigste områder, foreningen bør arbejde på at styrke. For eksempel sagde Lene Just Jørgensen fra Bjerringbro Apotek og Hammel Frijsenborg Apotek, da hun rapporterede tilbage fra drøftelserne ved det bord, hvor hun sad:

”Vi har brug for meget mere indblik i mellemregningerne. Hvorfor beslutter man, som man gør? Hvad sker der, og hvorfor sker det? Og vi vil have det i en maggitering”.

Også temaet fællesskab havde høj prioritet hos mange. Bilal Marashdeh fra Frederiksberg Apoteket Godthåb og København Vaisenhus Apotek gav en tilbagemelding på drøftelserne ved det bord, hvor han sad. Han sagde blandt andet:

”Fællesskab er det vigtigste. Vi skal være klar over, hvad vi er fælles om. Måske skulle vi forsøge at få flere fælles arrangementer? Fællesskabet er fundamentet for foreningen”.

Om eftermiddagen var det løsninger på manglen på arbejdskraft på apotekerne, der var på dagsordenen. Her fik deltagerne lejlighed til at drøfte forskellige

løsninger inden for tre veje: bedre brug af medarbejdere, større udbud af arbejdskraft og forbedret rekruttering og tilknytning.

Holdninger var delte

Der var bred opbakning til, at der skal åbnes op for, at ikke-apoteksfaglærte skal kunne løfte flere opgaver på apoteket. Men når det kom til hvilke, var holdningerne delte.

Behzad Ghorbani fra Taastrup Apotek udtrykte ønske om, at bestyrelsen lykkes med at sikre, at populationen, der kan bemande apotekets skranke, udvikles.

”Nu skal bestyrelsen vise resultater. De seneste tre år er det blevet ved gode intentioner. Det kan ske med en ny og kortere uddannelse, eller man kan se på muligheden for, at ikke-apoteksfaglærte kan udlevere apoteksforbeholdte håndkøbslægemidler under supervi-

sion. Det kan være en SOSU-assistent, en sygeplejerske eller en materialist, der med et længere forløb på Pharmakon bliver klædt på til opgaven. Det kan da ikke være der, hvor vores faglighed ligger. I eksempelvis 20 stk. Panodil, Treo eller Benylan. Nogen gør det til atomfysik, men nogle gange skal vi måske også bare diskutere de konkrete forhold [...] Det kunne være, at vi skulle tænke lidt ud af boksen, når problemerne er så store, at alle her kan få øje på dem,” sagde han blandt andet.

Det fik flere kollegaer til mikrofonen – en af dem var Peter Merrild fra Vejen Apotek og Egtved Apotek.

”Når du går ind på et apotek, forventer du at blive betjent af apoteksfaglært personale. Vi spørger konsekvent, når der bliver udleveret Treo, om vedkommende får blodfortyndende medicin. Og guddødeme om der ikke er nogen, der siger ja. Så skal de da ikke have det. Det >

MENINGSUDVEKSLING. En del af dagens drøftelser foregik rundt om bordene. Her er det blandt andre bornholmerapoteker Gert Møller-Jensen.

PANEL. Bestyrelsen var på scenen og svarede på spørgsmål og delte synspunkter flere gange i løbet af dagen. Her er det Mia Bendix Andersen, Mads Haaning, Jesper Gulev Larsen og Asger Rosenkilde Mortensen.

- > er faglighed, og det skal der mere end et kort kursus til at kunne levere. Det kræver apoteksfaglært personale,” sagde han.

Åbenhed for andre muligheder

Holdningen om, at det bør være apoteksfaglærte medarbejdere, der møder borgerne på apoteket, kan foreningens bestyrelse tilslutte sig, herunder Tue Askaa fra København Østerbro Apotek og Øresunds Apotek. Han udtrykte dog åbenhed over for at se på andre muligheder for at udnytte ufaglærte bedre på apoteket i opgaver, som ikke er direkte kunderettede.

”Det handler jo i bund og grund om, at vi har set, at i hver femte håndkøbs-ekspedition efterspørger kunden et produkt, og det viser sig, at de i virkeligheden skal bruge et andet. At vi så skal have ændret nogle regler, så en ufaglært skal kunne slå op i FMK – det er en konkret barriere i dag, som gør, at vi ikke kan

bruge ufaglærte effektivt i vores ekspedition,” sagde Tue Askaa.

Blandt de mange andre forslag, der var fremme, var muligheden for at efteruddanne sygeplejersker og SOSU-assisterter til farmakonomer eller til at løse nogle af deres opgaver via et ”fast track” med nem og hurtig meritoverførsel af kompetencer fra tidligere uddannelse og arbejde.

I debatterne var der også fokus på, hvordan apoteksansættelse kan gøres mere attraktiv for farmaceuter og farmakonomer. Skal åbningstiderne for eksempel tilpasses, så flere medarbejdere kan gå tidligt hjem?

”Enormt forpligtende”

Bestyrelsen sluttede med at takke for en god og konstruktiv debat og understregede, at man ser frem til i den kommende tid at se på de mange input fra dagen og beslutte, hvordan de skal indgå i det fremtidige arbejde.

”Det er enormt forpligtende at lave sådan et arrangement, fordi vi er rigtig mange mennesker, der har brugt en hel dag her. Det skal der komme noget fornuftigt ud af,” sagde medlem af bestyrelsen Asger Rosenkilde Mortensen fra Værløse Apotek.

Han blev blandt andet suppleret af sin bestyrelseskollega Lisbeth Roslund Nielsen fra Horsens Svane Apotek.

”Min opmærksomhed vil være rettet imod, at vi skal finde nogle måder, hvor alle medlemmer kan give deres mening til kende. Der skal være et forum, hvor alle føler, at de bliver hørt. Og selvfølgelig opmærksomhed på, at vi får kommunikeret ordentligt,” sagde hun. ●

På medlemsnettet ligger blandt andet reportagefilm fra dagen og billeder af alle input fra dagens øvelser samt individuelle forslag og meningstilkendegivelser fra deltagerne, så også medlemmer, der ikke kunne være til stede på dagen, kan få indblik input og drøftelser.

HJÆLP RYGERE TIL ET VARIGT RYGESTOP

Kombinationsbehandling øger
chancen for at blive røg- og
nikotinfri* med 27% i forhold
til enkeltstående produkter¹

¹Theodoulou A, Chepkin SC, Ye W, Fanshawe TR, Bullen C, Hartmann-Boyce J, Livingstone-Banks J, Hajizadeh A, Lindson N. Different doses, durations and modes of delivery of nicotine replacement therapy for smoking cessation. Cochrane Database Syst Rev. 2023 Jun 19;6(6):CD013308. doi: 10.1002/14651858.CD013308.pub2

*Formålet med at bruge Nicorette er at blive røg- og nikotinfri, også fra nikotinerstatning.

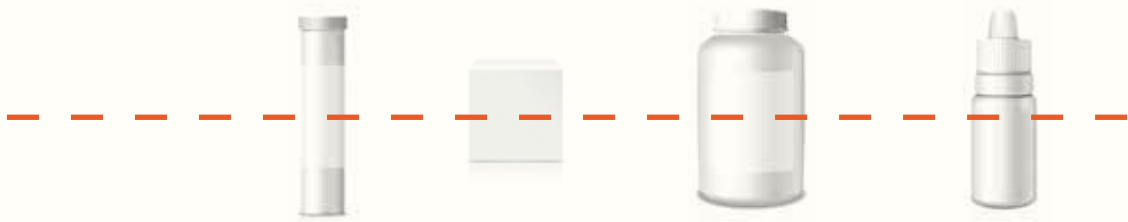
Nicorette (nicotin) Invisi. 10 mg/16 timer indeholder 15,75 mg nicotin. 15 mg/16 timer indeholder 23,62 mg nicotin. 25 mg/16 timer indeholder 39,37 mg nicotin. Nicorette Invisi er et firkantet, semitransparent plastrer. **Nicorette QuickMist & Nicorette QuickMist Cool Berry,** mundhulespray. 1 mg nicotin/spray.

Indikation: Behandling af tobaksafhængighed gennem lindring af nicotintrang og abstinenssymptomer. **Kontraindikationer:** Overfølsomhed over for indholdsstoffer. Invisi: Bør ikke bruges af børn under 15 år pga. utilstrækkelig dok. for sikkerhed og virkning. QuickMist: Børn og unge under 18 år og dem, der aldrig har røget. **Særlige advarsler og forsigtighedsregler vedr. brugen:** Bør ikke anvendes af ikke-rygere. Afhængige rygere med nylig hjerteinfarkt, ustabil eller forværret angina incl. Prinzmetals angina, alvorlige arytmier, ukontrolleret hypertension eller nylig hjerneblødning bør tilskyndes til rygestop ved hjælp af ikke-farmakologisk behandling, og behandling med Nicorette bør kun påbegyndes under nøje opsyn af en læge. Bør kun bruges med forsigtighed af patienter med alvorlig hypertension, stabil angina pectoris, hjertesufficiens, cerebrovaskulær lidelse, okklusiv perifer arteriel sygdom, nylig koronar bypassoperation og angiotensin, diabetes mellitus, ukontrolleret hypertyreose, fæokromocytom, moderat til alvorligt nedsat leverfunktion, alvorligt nedsat nyrefunktion og aktiv ulcus duodeni eller ventriculi. Depotplastrer kan potentielt være hudirriterende og give kontaktallergi. Nikotindoser, som tåles af voksne og unge rygere kan forårsage svære forgiftningssymptomer/være dødelige for små børn. Nicorette opbevares utilgængeligt for børn. Overført afhængighed kan opstå, men er mindre skadelig og nemmere at bryde end tobaksafhængighed. Ved rygeophør kan der forekomme ændringer (gøning) i plasmaniveauer for CYP1A2 afhængige lægemidler, f.eks. theophyllin, tacrin, clozapin, ropinorol, flecaïnid, pentazocin, imipramin, olanzapin, clomipramin, fluvoxamin. QuickMist indeholder små mængder alkohol, under 100 mg pr. Pust og der skal udvises forsigtighed for ikke at ramme øjnene når der sprayer. **Interaktioner:** Ikke definitivt fastslået. Nicotin kan muligvis forstærke adenosins hæmodynamiske effekt. Se særlige advarsler og forsigtighedsregler for mere information. **Overdosering:** Der kan der forekomme symptomer på overdosering hos patienter, der har haft et lavt nicotindagtag for behandling, eller hvis anden nicotinkilde bruges samtidig. Nicotindoser, som kan tåles af voksne rygere under behandling, kan forårsage svære forgiftningssymptomer hos børn og kan være dødelige. Mistanke om nicotinforgiftning hos et barn skal betragtes som en medicinsk nødsituation og behandles omgående.

Graviditet og amning: Nicorette må kun bruges efter vejledning fra sundhedspersonale, da risikoen for fostret/det nyfødte barn ikke er fuldstændigt kendt. Graviditet: Nicotin passerer placenten og påvirker fostret/det nyfødte barns hjertefrekvens og respiration. Andre lægemiddelformer bør foretrakkes, da de sædvanligvis giver en lavere plasma-koncentration af nicotin end plastrer. Amning: Nicotin passerer over i modermælk i mængder, som kan påvirke barnet, selv ved terapeutiske doser. Nicorette bør derfor undgås under amning. Invisi desuden: Oponås ikke et rygestop, bør en oral lægemiddelform foretrakkes frem for depotplastrer. Kvinden skal bruge QuickMist umiddelbart efter amningen og 2 timer før næste amning. **Bivirkninger:** Hovedsagligt dosisafhængige, og de fleste optræder de første uger af beh. Symptomer som f.eks. svimmelhed, hovedpine, mundsår og søvnløshed kan skyldes rygeophøret. Invisi: Ca. 2 ud af 10 kan forvente milde lokale hudreaktioner i løbet af de første uger. QuickMist: I de første få dage kan der opleves irritation i mundhule og hals og hikke er særligt udbredt. Disse bivirkninger aftager normalt ved fortsat anvendelse. Meget alm./alm.: Hovedpine, opkastning, kvalme, GI gener. QuickMist desuden: Dysgeusi, hikke, dyspnø, næsefådd, brokospasme, nysen, tilstoppet næse, dyspepsi, flatulens, diarré, paræstesi, mundsmerter, stomatitis, spyttådd, brænden på læberne, mund-/halstørhed, halsspænding, træthed, brystmerter, ubehag. Invisi desuden: Kløe, erythem, hævelse, svimmelhed, søvnløshed, Ikke alm.: Palpitationer, urticaria. QuickMist desuden: Paræstesi, øget tårefådd, rødmen, gingivitis, glossitis, hyperhidrose, pruritus, udslæt, hypersensitivitet, oral slimhindeexfoliation, dysfoni. **Dosering Invisi:** Rygere, der ryger > 20 cigaretter per dag: 1 plastrer a 25 mg/16 timer daglig i 8 uger, derefter 1 plastrer a 15 mg/16 timer daglig i 2 uger og endelig 1 plastrer a 10 mg/16 timer daglig i 2 uger. Rygere, der ryger < 20 cigaretter per dag: 1 plastrer a 15 mg/16 timer daglig i 8 uger, derefter 1 plastrer a 10 mg/16 timer daglig i 4 uger. Plastrer appliceres på et ubehåret, ulæderet hudområde og fjernes igen efter ca. 16 timer. Det anbefales, at plastrer typisk appliceres om morgenen og fjernes igen ved sengetid. Brugen bør normalt opføre efter 6 mdr. Komb. med mundhulespray: 1 plastrer a 25 mg dgl. sammen med 1-2 pust mundhulespray hver 30-60 min. Max. 32 pust mundhulespray dgl. Bør bruges i 8 uger, hvorefter afvænning bør påbegyndes. Afvænning: Enten 2 uger med 15 mg efterfulgt af 2 uger med 10 mg, hvor der bruges det samme antal pust mundhulespray som i den indledende behandling, hvorefter antallet af pust mundhulespray gradvist reduceres i løbet af 12 mdr. Alternativt kan brugen af plastrer stoppes, og antallet af pust mundhulespray reduceres gradvist i løbet af 12 mdr. **Dosering Mundhulespray:** Undgå at ramme læberne. Inhaler ikke, så det undgås, at der kommer spray i luftvejene. Undgå at synke i et par sekunder. Spis og drik ikke samtidigt. Hvis der normalt ryges 15 cig. dgl. anb. 1-2 pust mindst 15 x dgl. Der kan bruges op til 4 pust/t, men max. 2 pust pr. dosering og max. 64 pust/døgn.

Trin I: Uge 1-6: 1 eller 2 pust, når der normalt ville være røget en cigaret, eller hvis der opstår trang. Brug endnu et pust, hvis trangene ikke er forsvundet inden for få minutter. Hvis der er brug for 2 pust, kan de efterfølgende doser tilføres som 2 pust i træk. De fleste har behov for 1-2 pust hver 30.-60. min. **Trin II:** Uge 7-9: Nedsæt antal pust pr. dag. Målet i uge 9 er halvdelen af det antal pust, der i Trin I blev brugt i gennemsnit pr. dag. **Trin III:** Uge 10-12: Fortsæt med at nedsætte antal pust pr. dag, så der i uge 12 ikke bruges mere end 4 pust/dag. Anv. af mundhulespray bør ophøre, når forbruget er nedsat til 2-4 pust pr. dag. Det anbefales generelt ikke at bruge mundhulesprayer regelmæssigt ud over 6 måneder. **Pakninger Invisi:** 25 mg/16 timer, 7 stk. og 14 stk. - 15 mg/16 timer, 7 stk. og 14 stk. - 10 mg/16 timer, 14 stk. **Pakninger Mundhulespray:** 1 dispenser a 13,2 ml (150 pust) og 2 dispensere a 13,2 ml (2 x 150 pust). Dispenseren er børnesikret. **Udlevering:** HF. Tilskud: Nej.

Afsnittene om Særlige advarsler og forsigtighedsregler vedr. brugen, herunder graviditet og amning og Dosering er omskrevet i forhold til de af Lægemiddelstyrelsen godkendte produktresuméer. Forkortet produktinformation er baseret på det fuldstændige produktresumé, som kan fås ved henvendelse til McNeil Danmark ApS, tlf. 00 800 855 000 00, www.nicorette.dk. Medicinske produktspørgsmål kan rettes til vores medicinske informationsafdeling: www.kenvuecontact.eu Januar 2024. DK-NI-2400002

2D-stregkoder fanger forfalskede pakninger

Den individuelle 2D-stregkode, der blev indført af EU for at forhindre forfalskninger, har fanget en del forfalskede lægemidler i ordningens femårige levetid – **dog endnu ingen i Danmark.**

AF: MERETE WAGNER HOFFMANN

Det er nu fem år siden, at EU-direktivet Falsified Medicine Directive (FMD) om forfalskede lægemidler trådte i kraft. Det skete helt præcist den 9. februar 2019. Efter denne dato skulle alle receptpligtige lægemidler være forsynet med sikkerhedselementerne i form af forsegling og pakningsspecifikke 2D-stregkoder, der skal skannes ind og ud af et europæisk IT-system.

Alt sammen noget, der skal forhindre forfalsket medicin i at komme ind i den legale distributionskæde. Og alt tyder på, at systemet har virket.

Har fanget forfalskninger

Alene de sidste to år har systemet fanget forfalskede pakninger med Ozempic i Tyskland, Østrig og England samt kræftmedicin i Slovenien. Alle blev opdaget, da apoteket ville verificere pakningernes ægthed ved den rutinemæssige skanning. Og i Sverige blev en fejlekspedition opdaget af grossisten, da en reklamlationsvare fra et dansk hospital ved en fejl var på vej ud på det svenske marked.

"Vi har heldigvis ikke fanget nogle forfalskninger herhjemme. Men sagerne fra de andre lande viser, at der er al mulig grund til at tage alarmerne alvorligt og følge procedureerne. Og den krævede dokumentation af apotekets arbejde bliver nemmere med et nyt alarmhåndteringssystem, som stilles til rådighed af DMVO - hvis apoteket altså slutter sig til det," siger Merete Kaas, der er juridisk chefkonsulent i Apotekerforeningen.

IDMVO (Dansk Medicin Verifikations Organisation, der er den Danske afdeling af verifikationssystemet), oplever Business Operations Manager Lars Martinussen, at apotekerne i stigende grad har fokus på at reagere korrekt på alarmer.

Han peger på, at stort set alle humane, receptpligtige lægemidler nu er med i ordningen, da stabiliseringsperioden er udløbet. Den har gjort det muligt at sælge lægemidler uden en 2D-stregkode frem til holdbarhedsdatoen.

"Nu er alle lægemidler omfattet - lige med undtagelse af omkring 30 produkter med 10 års holdbarhed, som stadig er undtaget. Derfor skal alt skannes. Det er min oplevelse, at mange apoteker kan se alvoren. Ikke alene fordi der eksisterer en reel trussel om forfalskninger, men også fordi Lægemiddelstyrelsen i deres inspektioner lægger stor vægt på det."

Få alarmer i dag

Apotekernes opgave er altså at skanne stregkoden og visuelt kontrollere pakkens forsegling. Ved skanningen tjekkes pakken automatisk ud af systemet, og derved kontrolleres pakningens ægthed op mod oplysninger i en central database.

Hvis der kommer en alarm i forbindelse med skanning af stregkoden, skal apoteket undersøge alarmen, hvilket skal dokumenteres. Det arbejde er blevet mindre, da antallet af alarmer er faldet meget de senere år.

"I anden halvdel af 2023 har der i gennemsnit været ca. én alarm om måneden per receptekspederende enhed. Det er ikke meget, når man tænker på, at der foretages omkring 10 mio. skanninger om måneden på apotekerne," oplyser Merete Kaas.

Ifølge Lars Martinussen gælder alarmerne især tekniske fejl og procedurefejl såsom dobbeltskanninger.

DMVO vil deltage på forårets Q-møder, hvor de vil præsentere deres arbejde med direktivet om forfalskede lægemidler og håndtering af forfalskede lægemidler. Derudover vil DMVO sætte fokus på, hvordan DMVO kan assistere og hjælpe apotekerne i forbindelse med alarmhåndtering og udredning. ●

Reglerne omfatter

- Receptpligtige lægemidler til mennesker

Reglerne omfatter ikke

- Håndkøbslægemidler (med en enkelt undtagelse)
- Magistrelle lægemidler
- Veterinære lægemidler

Vi har heldigvis ikke fanget nogle forfalskninger herhjemme. Men sagerne fra de andre lande viser, at der er al mulig grund til at tage alarmerne alvorligt og følge procedurerne

Merete Kaas, juridisk chefkonsulent,
Apotekerforeningen

Er du klar til en opgradering?

Efter du automatiserede apotekets lager, er jeres arbejdsgange blevet mere strukturerede. Det har frigjort mere tid til aktiviteter, der skaber merværdi.

Men hvad hvis vi nu fortæller dig, at der er en måde at gøre det hele endnu nemmere på?

BD Rowa™ EasyLoad – fremtidens fuldautomatiske indlagringssystem

Et par enkle trin er alt, hvad der kræves: Tøm blot varerne, og placér dem på BD Rowa EasyLoad™-bufferbåndet, så klarer lagerrobotten resten.

Hvorfor vælge BD Rowa™ EasyLoad?

- **Lydsvag og hurtig:** Automatisk input, også om natten.
- **1.000 EasyLoad™-installationer i Europa:** Driftssikker og ressourcebesparende i en travl hverdag.
- **Fordelagtig finansiering:** Med BD Rowa™ CleverPay kan vi tilbyde dig en individuel finansieringsplan med op til 60 måneders betaling.

Ny BD Rowa Smart™ med EasyLoad™ på Jyllinge Apotek

Sådan oplevede apotekeren og personalet på Jyllinge Apotek skiftet til den nye robot:

” Planen for installationen blev overholdt. Og jeg er så glad for den løbende og informative dialog med leverandøren. Derudover er der en tekniker, der vejleder på dansk og giver instruktion i anvendelse af det nye system. I løbet af få timer havde vi ved hjælp af den nye BD Rowa™ EasyLoad indlagret 7.500 produkter i lagerrobotten uden et eneste stop – helt uhørt, det har jeg ikke set før. **Robotten optimerer udnyttelsen af hyldeplads, helt uden at smide varerne ud af robotten først.** Jeg er super glad og overrasket over, at implementeringen af den nye robot kun tog en uge. Endda uden at der opstod et eneste problem undervejs. Både jeg og personalet på Jyllinge Apotek er imponerede og meget taknemmelige over den strømlinede proces og den løbende information. Kæmpe tak! ”

Kenneth Lokind

Apoteker, Jyllinge Apotek

Thomas Lacentra

Commercial Lead

MMS Rowa DRI

+45 2199 3860

thomas.lacentra@bd.com

To find out all the details of this new solution, scan the QR code.

Becton Dickinson Rowa Denmark, Lyskær 3EF, 1, Denmark, 2730 Herlev

Email: rowa-uk@bd.com, bd.com/rowa

bd.com

Restordre er et stigende problem

2023 satte en ærgerlig rekord i forsyningssvigt på lægemidler. Og problemet ser ikke umiddelbart ud til at blive meget bedre – hverken i Danmark eller i resten af Europa. Myndighederne har fokus på sagen og på at dæmme op for problemerne. Apotekerne ønsker bedre muligheder for at hjælpe kunderne i situationer med restordre.

AF: MERETE WAGNER HOFFMANN

Forsyningssvigt, restordre, medicinmangel, midlertidige forsyningsproblemer. Kært barn har mange navne. Det har problembørn også, og når man på apotekerne oplever, at problemet er i vækst, så har man ret.

Det dokumenterer den årlige rapport fra The Pharmaceutical Group of the European Union (PGEU), der repræsenterer apotekssektoren i 33 europæiske lande. Rapporten, der netop er udkommet, slår fast, at problemet er stigende næsten alle steder sammenlignet med tidligere år. 65 procent af landene angiver, at det er blevet værre de sidste 12 måneder. Top tre over de lægemiddelgrupper, der er hårdest ramt af problemer, er infektionsmidler, herunder antibiotika, medicin til nervesystemet og medicin til kredsløbet.

Rapporten peger på, at apoteker over

hele Europa nu i gennemsnit bruger næsten 10 timer om ugen på at håndtere problemer med restordre. Det er tre gange så meget som for 10 år siden. Desuden har restordreproblemet en negativ indvirkning på patienternes tillid til forsyningskæderne med medicin.

2023 toppede også herhjemme

Også i Danmark var 2023 det år, hvor vi havde de største problemer med leveringssvigt nogensinde. Ozempic, antibiotika og Panodil suppositorier var blandt de mest omtalte lægemiddelgrupper, der i perioder var næsten umulige at skaffe. Men også en række andre lægemidler gik i restordre i kortere eller længere tid.

Aldrig før har så mange varenumre været i restordre hos begge grossister som i slutningen af 2023, hvis man måler ved indgangen til hver prisperiode, og også antallet af hele pakningssubstitutionsgrupper samt lægemiddelgrupper ligger højt (se figur på næste opslag). I begyndelsen af 2024 er omfanget af restordre reduceret lidt, men det ligger fortsat på et højt niveau i forhold til årene før 2019.

"Normalt er det meget få hele ATC-grupper, der går i restordre, så ingen grossist kan levere nogen pakning med et bestemt lægemiddelstof. Typisk taler vi om mellem tre og seks grupper, der går i "dobbeltsvigt" - dvs. leveringssvigt hos begge grossister. Det er selvfølgelig det alvorligste, da det kan føre til behandlingssvigt, når apoteket slet ikke kan skaffe nogen pakninger med et bestemt lægemiddelstof. Men det er heldigvis relativt sjældent, vi støder ind i det. Langt oftere står apoteket med det problem, at en hel pakningssubstitutionsgruppe - eller et varenummer uden

for en substitutionsgruppe - er i leveringssvigt," fortæller analysechef Per Nielsen fra Danmarks Apotekerforening.

SSP kan afhjælpe en del problemer

I den situation kan apoteket ikke umiddelbart hjælpe, selv om apoteket har lægemiddelstoffet på hylden. Borgeren må tilbage til lægen efter en ny recept - også selv om lægemidlet inden for samme ATC-gruppe med samme lægemiddelstof er tilgængeligt i en større pakningsstørrelse, en anden styrke eller evt. en anden lægemiddelform.

"Det er jo spild af alles tid, og vi vil spare patient, læge og apotek for meget bøvvl, besvær og bekymring, hvis apotekerne herhjemme kunne få udvidet deres muligheder for at afhjælpe situationen med det samme - ligesom de kan i England," siger han og tilføjer, at det er noget, Apotekerforeningen har arbejdet for i flere år.

Ordningen hedder Serious Shortage Protocols (SSP) og indebærer, at myndighederne i en mangelsituation fastlægger protokoller for, hvilke lægemidler apotekerne må udlevere i stedet. Man behøver

Der bliver gjort en stor indsats for at finde gode løsninger på udfordringerne – både nationalt og på europæisk plan

Kim Helleberg Madsen,
enhedschef, Lægemiddelstyrelsen

Restordre

APOTEKERNE har selv taget skridt til at afbøde effekten af medicinmangel. Eksempelvis ved via appen 'apoteket' og ved opslag i apotekssystemerne at bidrage med overblik over, hvilke apoteker, der har ordinerede lægemidler på lager og ved ikke pr. automatik at returnere medicin til grossisterne, alene fordi udløbsdatoen nærmer sig.

altså ikke gå tilbage til lægen efter en ny recept, hvis den ordinerede pakning er i restordre, da apoteket har mulighed for at udlevere en større pakningsstørrelse eller en anden styrke eller form. Hvis der er ordineret 50 styk á 100 mg, og denne pakning er i restordre, må apoteket fx i stedet for udlevere 100 styk á 100 mg. Eller hvis 100 mg slet ikke kan skaffes i nogen pakningsstørrelse, må apoteket måske i stedet udlevere to pakninger med 50 mg, så patienten kan tage 2x50 mg i stedet for 1x100 mg.

Forslaget er en del af anbefalingerne fra den arbejdsgruppe, der blev nedsat i forbindelse med sundhedsreformen fra maj 2022 til at identificere områder, hvor apotekerne kan varetage flere opgaver.

Desuden er der blandt alle aktører enighed om, at lægerne skal have adgang til restordreinformation i deres system, så de bliver adviseret om en man-

gelsituation, allerede når de udskriver recepten. Det vil sikre, at lægen kun ordinerer medicin, som er til rådighed og kan skaffes på apoteket. Sundhedsdatastyrelsen afdækker i øjeblikket mulige løsninger, og Apotekerforeningens forslag er, at lægen blot skal kunne se, når substitutionsgruppen er tom – altså når alle pakninger med et bestemt lægemiddelstof i samme lægemiddelform, styrke og pakningsstørrelse er i restordre.

Mange årsager til problemerne

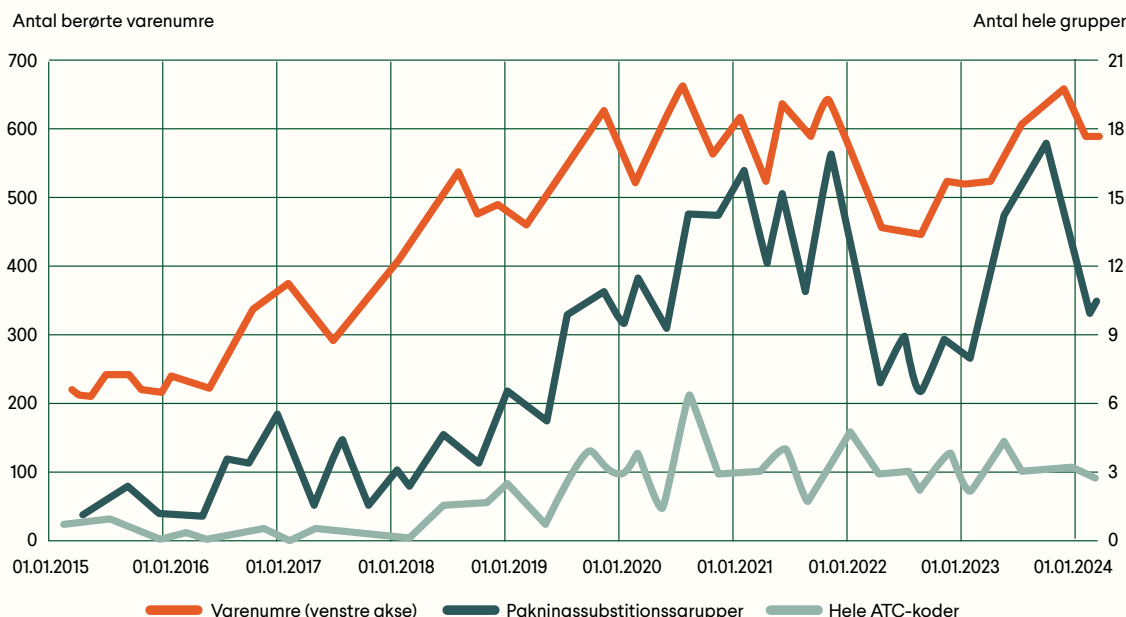
Det er professor, cand.pharm. og dr.med. Anton Pottegård fra Syddansk Universitet meget enig i. Ifølge ham vil en opblødning af de meget restriktive substitutionsregler, apotekerne er underlagt, samt den nødvendige restordreinformation for lægerne afhjælpe 80-90 procent af problemerne herhjemme. Anton Pottegård har forsket i årsagerne til de mange forsyningsproblemer og står sammen

med København Sønderbro Apotek bag hjemmesiden restordre.dk.

Han peger på, at der er mange forskellige årsager til de enkelte restordresituationer. De kan skyldes alt fra en fabriksbrand til myndighedslukning af et laboratorium på grund af kvalitetsproblemer. Men først og fremmest er mængden af restordrer stigende, fordi produktionskæden af medicin er blevet tiltagende mere sårbar.

"Produktionen er global. Vi har effektiviseret produktionen af lægemidler og har samlet den på færre og større produktionsenheder. Vi er altså afhængige af en eller meget få fabrikker eller laboratorier. De ligger ofte i Østen eller Indien, hvor produktionen er billig. Der skal ikke mere end en brand eller en anden nødsituation til, før al produktion af et indholdsstof stopper med globale forsyningsproblemer til følge," siger Anton Pottegård.

Udvikling i varenumre og hele grupper i leverancesvigt (3 mdr. gns.) hos begge grossister - på prisperiodens første dag

Han konkluderer, at der ikke er nogen nemme løsninger i sigte i og med, at alle ændringer i produktionsprocessen vil gøre medicinen dyrere. "Og det er der ikke nogen, der er interesseret i," siger han og mener, at problemet kun vil være stigende.

Overvågning og ekstra lagre

Også enhedschef Kim Helleberg Madsen fra Lægemiddelstyrelsen er enig i, at problemet med forsyningsvigt er et strukturelt problem, der ikke er løst i overmorgen.

"Men der bliver gjort en stor indsats for at finde gode løsninger på udfordringerne - både nationalt og på europæisk plan," siger han.

En af måderne er at sikre ekstra lagre af kritisk medicin. Folketinget har netop sendt et udkast til lovforslag i høring, hvor virksomheder, der markedsfører kritiske lægemidler til primærsektoren, får pligt til at have sikkerhedslagre og løbende indberette status på lagrene til Lægemiddelstyrelsen. Sikkerhedslagrene skal dække forbruget i otte uger og

sikre, at forbrugerne ikke bliver berørt i tilfælde af kortvarige forsyningsvanskeligheder.

Desuden har Folketinget allerede besluttet at gøre det overvågningssystem, som Lægemiddelstyrelsen opbyggede under pandemien, permanent. Det giver styrelsen en indsigt i og et overblik over lagrene af kritisk medicin hos grossister, sygehusapoteker og apoteker.

"Vi bruger overvågningen til at vurdere situationen. Når vi får besked om forsyningsvanskeligheder, gør vi, hvad vi kan for at komme problemerne i forkøbet," siger Kim Helleberg Madsen og nævner eksemplet med restordre på paracetamol suppositorier.

"Her fulgte vi lagerbeholdningerne tæt og ændrede løbende udleveringsbestemmelserne for at sikre, at beholdningen kunne række. Desuden har vi hen over vinteren haft særlig fokus på antibiotika, så vi har kunnet undgå kritiske situationer. Det er vi lykkedes godt med."

Kan flytte lagre

Styrelsen undersøger desuden mulighe-

den for at overføre kritiske lægemidler fra eksempelvis sygehuse til apotekersektoren, hvis man kan se, at lagersituationen er skæv - altså at man har et pænt lager af lægemidlet i den ene sektor, men mangler dette lægemiddel i den anden sektor.

"Dette gjorde vi under pandemien, hvor vi fulgte lagrene og medvirkede til at overføre lægemidler fra den ene sektor til anden," fortæller enhedschefen.

Endelig er der sat et kriseberedskab i gang for at sikre forsyninger af kritisk medicin i lyset af den usikre situation i Europa med krigen i Ukraine og det øgede globale trusselsbillede.

I det hele taget følger Lægemiddelstyrelsen situationen tæt og har på sin hjemmeside en liste over kritiske lægemidler, som vi helst ikke må løbe tør for, samt en liste over de lægemidler, der aktuelt er mangel på.

Desuden har styrelsen for flere år siden nedsat Nationalt Råd for Forsyningsikkerhed af lægemidler, hvor Kim Helleberg Madsen er forperson. Rådet har deltagelse af alle relevante parter -

Der skal ikke mere end en brand eller en anden nødsituation til, før al produktion af et indholdsstof stopper med globale forsyningsproblemer til følge

Anton Pottegård, professor, cand.pharm. og dr.med. fra Syddansk Universitet

også apotekerne er repræsenteret her. Det skal bidrage til at kortlægge og skabe en fælles forståelse af forsyningssituationen i Danmark og finde mulige løsninger.

Også et EU-problem

Men forsyningsproblematikken er i høj grad global, og på EU-plan foregår der, ifølge Kim Helleberg Madsen, også rigtig meget for at dæmme op for problemerne. Kommissionen har således sat gang i en række initiativer, der understøtter et øget samarbejde mellem landene om at kortlægge årsagerne til forsyningssvigt samt sikre bedre monitorering af problemerne.

Eksempelvis er en såkaldt Critical Medicines Alliance under opbygning, hvor man i EU-regi vil samle offentlige og private aktører om bordet for at koordinere arbejdet med at forebygge forsyningsproblemerne.

Desuden er der vedtaget en solidaritetsmekanisme, som giver EU-landene mulighed for at hjælpe hinanden i tilfælde af alvorlige forsyningsproble-

mer. "Det kan træde i kraft i tilfælde af, at et land mangler et kritisk lægemiddel, hvor andre lande måske har overskud af dette lægemiddel. Den er netop vedtaget og har ikke været i brug endnu," fortæller han.

EMA får flere beføjelser

Det Europæiske Lægemiddelagentur (EMA) har fået udvidet deres beføjelser og kan bede lægemiddelvirksomhederne om at redegøre for, hvordan de vil sikre forsyningerne fremadrettet, og hvad de vil gøre for at genoprette forsyningssituationen, hvis det går galt. EMA kan også bede virksomhederne om at indberette deres lagerbeholdning og har haft fokus på at prognosticere det kommende behov for kritiske antibiotika op til vintersæsonen, så virksomhederne kunne være forberedte og planlægge produktionen i forhold til en stigende efterspørgsel.

Endelig har HERA (den europæiske beredskabsmyndighed) taget initiativ til opbygning af et europæisk lager af fx kritisk vigtige antibiotika. En sådan buffer vil sikre leverancer og stykke ud i fremtiden. Desuden arbejdes der med en europæisk strategi for opbygning af lagre, som skal bygge på de nationale sikkerhedslagre.

Og så arbejdes der på en Critical Medicines Act, der skal have fokus på at sikre forsyning af kritiske lægemidler i Europa – blandt andet ved at skabe mere robuste forsyningskæder samt overvejelser om en mere divers produktion, end vi ser i øjeblikket.

"Ud fra geopolitiske hensyn spiller spørgsmålet om uafhængighed af leverancer fra særlige lande en stor rolle i diskussionerne. En del af overvejelserne er, om man skal stille krav til virksomheder om også at have produktionslinjer i Europa. Det kan for eksempel gælde vacciner, antibiotika og visse former for kræftmedicin," slutter Kim Helleberg Madsen og medgiver, at det hører til de mere langsigtede løsninger. ●

Hvorfor opstår der forsyningsvanskeligheder for lægemidler?

Ligesom det gør sig gældende for andre varer, der produceres i forskellige lande og markedsføres på det danske marked, kan der være mange årsager til, at et lægemiddel i en periode ikke kan leveres til hospitalerne eller findes på hylderne på apoteket.

En mangelsituation kan eksempelvis skyldes

- **en mangel** på råvarer, som anvendes i medicinen
- **et brist** i kvaliteten i produktionen
- **et produktionssvigt** hos en leverandør
- **at lægemidlet** er i restordre hos distributøren
- **at varen** er udsolgt på apoteket
- **at efterspørgslen** efter medicinen er højere, end lægemiddelvirksomheden havde forventet
- **at lægemiddelvirksomheden** ikke vurderer, at det kan betale sig fortsat at markedsføre et lægemiddel

Kilde: Lægemiddelstyrelsens hjemmeside Forsyning af medicin (laegemiddelstyrelsen.dk)

Kilde: (PGEU Medicine Shortages Report 2023).

Paradigmeskift:

Fra rygestop til nikotinafvænning

Nye nikotinprodukter har fået Sundhedsstyrelsen til at opdatere sin vejledning til bl.a. personale på apoteker. Styrelsen anbefaler nu afvænning af alle typer nikotinprodukter og ikke kun tobaksvarer som cigaretter.

AF ULLA ABILDTRUP

Nikotinposer, puff bars, snuf, heatsticks og elf bars er kaldenavne for nogle af de mange nye nikotinprodukter, som er kommet på markedet de senere år. Udviklingen har fået Sundhedsstyrelsen til at opdatere sin vejledning og anbefalinger til stoprådgivere og andre sundhedsprofessionelle, som er i kontakt med nikotinafhængige borgere.

Målet er at få flere i behandling for nikotinafhængighed, og et af midlerne er vejledning om, hvilke typer medicin

medarbejdere på fx apoteker kan anbefale til borgerne.

"De senere år har Sundhedsstyrelsen fået en del henvendelser, fordi flere har været usikre på, hvilke lægemidler man kunne anbefale til afvænning af nikotinprodukter uden tobak. Usikkerheden skyldes, at de fleste lægemidler til behandling af nikotinafhængighed blev godkendt på et tidspunkt, hvor nikotinprodukter typisk var tobaksprodukter," forklarer specialkonsulent Trine Wulff Larsen fra Sundhedsstyrelsen.

"Men nikotinabstinenser følger det samme mønster, uanset hvilket nikotin-

produkt afhængigheden stammer fra, og derfor vurderer Sundhedsstyrelsen, at medicin til nikotinafvænning kan bruges til afvænning af alle typer af tobaks- og nikotinprodukter," tilføjer hun.

Sundhedsstyrelsen anbefaler desuden, at medarbejdere på apoteker er opmærksomme på, at håndkøbs- og receptpligtig medicin til behandling af nikotinafhængighed altid bør ledsages af et intensivt stopforløb, fordi kombinationen af stopforløb og medicin øger chancen for varigt nikotinstop.

"Vi opfordrer apotekspersonale til at henvise til kommunale stoptilbud eller Stoplinien, som er en national telefonisk stoprådgivning. Stoplinien og de kommunale stoprådgivere kan yde gratis professionel støtte i forbindelse med borgerens stopforløb, uanset hvilken type nikotinprodukt borgeren bruger. Hvis et apotek har sine egne uddanne-

Hvad er nikotinprodukter?

Røgtobak er blandt andet cigaretter, som er det mest anvendte nikotinprodukt.

E-cigaretter kaldet 'vapes' fås både som engangs- og genanvendelige e-cigaretter. Engangs-e-cigaretter kaldes også "puff bars" og 'elf bars'. De indeholder ikke tobak og fås både med og uden nikotin.

Opvarmet tobak kaldes 'heated tobacco' eller 'heatsticks' og består af tynde nikotinholdige tobakspinde med forskellige smage og tilsætningsstoffer og en elektronisk opvarmningskilde.

Snus og tyggetobak er røgfrie nikotinprodukter, der puttes i munden, hvorefter nikotinen optages gennem slimhinden. Snus og tyggetobak indeholder blandt andet tobak og nikotin samt forskellige smagsstoffer. Tyggetobak består af tobaksstykker, der er lidt grovere skåret end snus.

Nikotinposer indeholder nikotin, men ikke tobak. De bruges og optages på samme måde som snus.

Tobakspulver er findelt tobak, der sniffes og kaldes "snuf".

Tobakspastiller (skrå) er lavet af tobaksblade og indeholder nikotin.

Kilde: Sundhedsstyrelsen

NY VEJLEDNING

Sundhedsstyrelsens nye vejledning vedr. behandling af nikotinafhængighed er netop udkommet.

de stoprådgivere, kan de naturligvis også bruge dem,” siger Trine Wulff Larsen.

Spørg på 30 sekunder

I den nye rapport anbefaler Sundhedsstyrelsen, at sundhedspersonale anvender metoden ”Very Brief Advice (VBA)” til at henvise borgere med nikotinafhængighed til stopforløb. Metoden tager bare 30 sekunder og er bygget op om tre trin:

- 1. Spørg** til aktuelt brug af nikotinprodukter
- 2. Oplys** om, at rådgivning øger chancen for nikotinstop
- 3. Henvís** direkte til et kommunalt stopforløb eller til Stoplinien, hvis borgeren er interesseret

>

Nikotinabstinenser følger det samme mønster, uanset hvilket nikotinprodukt afhængigheden stammer fra, og derfor vurderer Sundhedsstyrelsen, at medicin til nikotinafvænning kan bruges til afvænning af alle typer af tobaks- og nikotinprodukter

Trine Wulff Larsen, specialkonsulent,
Sundhedsstyrelsen

Nikotinoptag

Så meget nikotin får man i gennemsnit ved forskellige nikotinprodukter

1 cigaret = 1 mg

1 pibestop = 3 mg

1 snus < 10 mg konc. = 1 mg (snus fås i forskellige styrker: < 10 mg i poserne svarer til nikotinoptaget af ca. 1 cigaret. Ved ≥ 10 mg ganges med 2, ved ≥ 20 mg ganges med 3 osv.)

1 tyggetobak < 10 mg konc. = 1 mg (tyggetobak fås i forskellige styrker: < 10 mg i poserne svarer til nikotinoptaget af ca. 1 cigaret. Ved ≥ 10 mg ganges med 2, ved ≥ 20 mg ganges med 3 osv.)

1 nikotinpose < 5 mg konc. = 1 mg (nikotinposer fås i forskellige styrker: < 5 mg i poserne svarer til nikotinoptaget af ca. 1 cigaret. Ved ≥ 5 mg ganges med 2, ved ≥ 10 mg ganges med 3 osv.)

1 ml e-cigaretvæske 20 mg/ml konc. = 15 mg (e-cigaretter fås i forskellige styrker, og det er ca. 75 procent, der optages af brugeren)

1 opvarmet tobak = 1 mg

1 vandpibe = 10-20 mg (divideres med antal brugere)

Kilde: Sundhedsstyrelsen. Du kan altid tjekke den nyeste version af omregningstabellen på www.stopbasen.dk

De nye nikotinprodukter uden tobak, som fx nikotinposer eller e-cigaretter, er især populære blandt unge. Her anbefaler Sundhedsstyrelsen, at unge under 18 år, som har mange symptomer på nikotinafhængighed, og som tidligere har forsøgt at stoppe med nikotin uden brug af medicin, bliver rådet til at bruge godkendt håndkøbsmedicin til nikotinafvænning.

"Når børn og unge under 18 år søger om hjælp til at stoppe med at bruge nikotinprodukter, bør sundhedspersonalet tjekke, hvilken alder medicinen er godkendt til. Hvis den unge er under 15 år, eller medicinen kun er godkendt til voksne, skal borgerens praktiserende læge involveres. Det samme gælder, hvis der er brug for større dosis af håndkøbsmedicin, end der står i indlægseddelen, og det gælder, uanset om borgeren er over eller under 18 år," siger Trine Wulff Larsen.

Hun understreger samtidig, at både håndkøbsmedicin og receptpligtig medicin til nikotinafvænning altid kun gives i en afgrænset periode efter anvisningerne for det pågældende produkt, og medicinen skal ledsages af en nedtrapningsplan.

Det er desuden vigtigt at afdække, hvor fysisk afhængig borgeren er af nikotin for at kunne vurdere, hvilken dosering nikotinafvænningsmedicin, der er ideel for den enkelte. Her anbefaler Sundhedsstyrelsen at bruge metoden Fagerstrøms test, som består af seks spørgsmål, der hver har forskellige svar-kategorier, som giver en bestemt score.

Den samlede score giver en vurdering af graden af fysisk afhængighed fra lidt til moderat eller meget afhængig. Testen er blevet opdateret, så den nu kan bruges ved alle nikotinprodukter og ikke kun cigaretter.

Alle har nu krav på hjælp

De nye retningslinjer er udarbejdet på baggrund af evidensbaserede kliniske retningslinjer for behandling af nikotinafhængighed i nogle af verdens førende lande indenfor tobaks- og nikotinforebyggelse, heriblandt Sverige, som har flere erfaringer med brug af røgfrie nikotinprodukter end Danmark.

Kræftens Bekæmpelse har været med til at udarbejde rapporten for Sundhedsstyrelsen og er glad for, at den nu slår fast, at alle borgere har krav på at få hjælp, hvis de er afhængige af nikotin.

"Vi anbefaler, at man kommer ud af enhver form for afhængighed, så det glæder os, at kommunerne nu får pligt til at etablere et tilbud til nikotinafhængige borgere. Flere kommuner har droppet ned på rygestoptilbuddene. Derfor er det vigtigt, at det nu bliver en retting for borgerne at få hjælp, uanset hvilken type nikotin de er afhængige af," siger projektchef i Forebyggelse og Oplysning hos Kræftens Bekæmpelse, Niels Them Kjær.

På den baggrund forventer han, at der bliver mere run på apotekerne i forhold til hjælp til nikotinafvænning, og at flere kommuner vil gå i kompagniskab med apoteker om stoprådgivning til borgerne.

"Sundhedsstyrelsen stiller ikke specifikke krav til, hvilke tilbud kommunerne skal give borgerne, men jeg kunne forestille mig, at de i nogle tilfælde vil samarbejde med apotekerne," siger Niels Them Kjær.

Apotekerforeningen har tidligere bidraget til Kræftens Bekæmpelses udvikling af de to apps XHALE og e-kvit, som kan anvendes ved nikotinafhængighed. ●

**GALIEVE
FORTE**

MOD SYMPTOMER PÅ REFLUKS^{1,2}

**Hurtig
lindring²**

**Virker i op til
4 timer²**

TIL BEHANDLING AF REFLUKS: **GALIEVE FORTE²**

**Virker direkte i maven ved symptomer på reflux.
Danner et beskyttende skumlag til at forhindre
reflux og relaterede symptomer.^{2,3}**

En kombination af alginat og 2 syre-neutraliserende midler til behandling af symptomer på reflux.^{2,3}

Virkningsmekanismen er af fysisk art, og har ikke systemisk optagelse.²

**Anbefal din kunde Galieve Forte til behandling af
symptomer på reflux.²⁻⁵**

Referencer: 1. Heading, RC, et al. *Eur J Gastroenterol & Hepatol.* 2016;28:455–462 2. Galieve 500 mg/213 mg/325 mg oral suspension i dospåse 07.10.2020. pkt 4.1, 4.2, 4.6, 5.13. Rohof, WO, et al. *Clin Gastroenterol Hepatol.* 2013;11:1585–1591. 4. Strugala V et al. *J Int Med Res.* 2010;38:449–57. 5. Hampson FC, et al. *Drug Dev Indust Pharm.* 2010;36:614–623. 6. Leiman, DA, et al. *Dis Esophagus.* 2017;30:1–9.

Galieve Forte, oral suspension i brev (natriumalginat, natriumhydrogencarbonat, calciumcarbonat) **INDIKATIONER:** Lægemiddel til behandling af symptomer på gastro-oesophageal reflux såsom sure opstød, halsbrand og fordøjelsesbesvær (relateret til reflux), fx efter et måltid eller under graviditet. **DOSERING:** Oral administration. Voksne og børn over 12 år: (10–20 ml) 1–2 breve efter et måltid og ved sengetid (op til fire gange dagligt). Børn under 12 år: Bør kun anvendes efter lægens anvisning. **KONTRAINDIKATIONER:** Overfølsomhed over for de aktive stoffer eller et eller flere af hjælpestofferne. **FORSIGTIGHEDSREGLER:** Galieve Forte 10 ml oral suspension indeholder 127,88 mg (5,56 mmol) natrium. Dette bør tages i betragtning, såfremt en diæt med særligt begrænset natriumindtag anbefales. Galieve forte indeholder 130 mg (3,25 mmol) calcium. Specielle hensyn skal tages hos patienter med hypercalcæmi, nephrocalcinose og tilbagevendende calciumindeholdende nyresten. Indeholder methylparahydroxybenzoat (E218) og propylparahydroxybenzoat (E216), som kan give allergiske reaktioner (kan optræde efter behandlingen). Hvis symptomerne ikke bliver bedre efter syv dage, bør den kliniske indsats tages op til revision. **INTERAKTIONER:** Et tidsinterval på 2 timer mellem indtagelse af Galieve og administration af andre lægemidler bør overvejes, især tetracykliner, digoxin, fluoroquinolon, jernsalt, ketoconazol, neuroleptika, thyreoideahormoner, penicillamin, betablokkere (atenolol, metoprolol, propranolol), glukokortikoid, klorokin, estramustin og bisfosfonater (difosfonater). **GRAVIDITET OG AMNING:** Kan anvendes under graviditet og amning. **BIVIRKNINGER:** Respiratoriske reaktioner såsom bronkospasme, allergiske reaktioner såsom urticaria, anafylaktiske eller anafylaktoide reaktioner, abdominalsmerter, syrefluks, diarré, kvalme, opkastning. **OVERDOSERING:** Abdominal ubehag og oppustet mave. **UDLEVERING:** HF. Ikke tilskudsberettiget. **PAKNINGSSTØRRELSER:** Oral suspension i brev: 12 stk. **Denne produktinformation er forkortet i forhold til de af Lægemiddelstyrelsen godkendte produktresuméer af 18.05.2021. De fuldstændige produktresuméer kan rekvireres hos markedsføringsindehaveren, Reckitt Benckiser Healthcare (Scandinavia) A/S.**

03/2024 RKT-M-48435

Haderslev Hjorte Apotek

Uddannelsesteam skal styrke fællesskab

Lige nu er man godt i gang med at rekruttere nye studerende på landets apoteker, men hvordan sørger man for, at de studerende falder godt til på apoteket. Og hvordan skaber man et arbejdsmiljø, som de unge trives i? På **Haderslev Hjorte Apotek** har de studerende fået deres eget uddannelsesteam, som både skal styrke det faglige og sociale fællesskab imellem de studerende.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Hvilke opgaver skal man give sig i kast med om morgenen, inden apoteket åbner? Hvornår skal man hjælpe sine kollegaer i skranken, selv om man egentlig har studiedag og derfor sidder begravet i læsestof i personalerummet? Og hvordan finder man i det hele taget hoved og hale i sin tilværelse som farmakonomstuderende, hvor alt er nyt, og læringskurven er stejl? Det er nogle af de spørgsmål, som de studerende fik lov at drøfte på den workshop, som de netop har afholdt i det nyetablerede uddannelsesteam på Haderslev Hjorte Apotek.

Da apoteker Thea Kæstel overtog apoteket vidste hun, at det skulle drives som en teamorganisation, hvor medarbejderne er tilknyttet forskellige funktionsdrevne teams - heriblandt et skranketeam, et dosisteam og et forsendelsesteam. I takt med at teamene blev

etableret, gik det op for hende, at de selvfølgelig også skulle have et uddannelsesteam for alle de studerende, som arbejder på apoteket.

"Som resten af medarbejderne er de studerende med i forskellige funktionsteams, men vi fandt ud af, at de studerende selvfølgelig også skulle have deres eget team, hvor de får mulighed for at arbejde med emner, som fylder for dem, og som styrker den faglige og sociale trivsel," fortæller Thea Kæstel.

Teamet fik sin opstart med en workshop, hvor de studerende fik til opgave at brainstorme over, hvordan et godt arbejdsmiljø ser ud for dem. Her deltog apotekets syv studerende og deres uddannelsesvejleder, og teamet skulle i fællesskab være med til at definere, hvilke opgaver de ville arbejde med fremadrettet. I workshoppen deltog Thea Kæstel også selv sammen med en ekstern konsulent, som har hjulpet med at organisere teamorganisationen.

"Vi brainstormede over, hvordan et godt arbejdsmiljø ser ud - hvad er vigtigt for de studerende i deres hverdag, hvad synes de, er svært, og hvordan får vi skabt en arbejdsplads, hvor man er glad for at være. På post-its bød alle ind med deres tanker, og vi fik sat gang i gode refleksioner og fik i fællesskab defineret det gode arbejdsmiljø," fortæller hun.

Sparring og fællesskab

Her blev det tydeligt, at sparringen og fællesskabet de studerende imellem er vigtig. Når man skaber en kultur, hvor de studerende kan dele erfaringer på tværs af årgange, er det med til at fremme trivslen, fortæller Thea Kæstel.

"Når de deler erfaringer, får de studerende oplevelsen af, at de ikke er alene, og samtidig kan de nye studerende spejle sig i dem, der har været i gang i længere tid og se, at man nok skal komme igennem det, også selvom det til tider er hårdt," siger Thea Kæstel.

Når de deler erfaringer, får de studerende oplevelsen af, at de ikke er alene, og samtidig kan de nye studerende spejle sig i dem, der har været i gang i længere tid og se, at man nok skal komme igennem det, også selvom det til tider er hårdt

Thea Kæstel,

apoteker på Haderslev Hjorte Apotek

Thea Kæstel er inspireret af blandt andet Karen Spuur, som har holdt oplæg om ledelse af generation Z på Apotekerkonferencen samt kursus i Apotekerforeningens regi. Her er nærværende lederskab, hyppig feedback og hjælp til at finde mening i arbejdet vigtige temaer.

blandt farmakonomstuderende

"Gamle" studerende onboarder nye

I forlængelse af snakken om at skabe rum for sparring, de studerende imellem, kom de selv med en idé om at lave en form for "onboarding" af nye studerende, hvor de "gamle" studerende sørger for, at de nye får en god start på apoteket.

"Den idé er jeg virkelig begejstret for. Det giver så god mening, at de studerende kan bruge deres egne erfaringer til at hjælpe de nye studerende godt til rette, og jeg synes, det er et udtryk for, at de studerende tager ejerskab i forhold til at skabe en god arbejdsplads," siger Thea Kæstel.

På workshoppen blev der også talt om, at det er vigtigt, at der er klare rammer for de studerendes opgaver. Når de møder tidligt om morgenen, hvor apote-

ket endnu ikke er åbent, kan det for eksempel være svært for dem at finde ud af, hvilke opgaver de skal gå i gang med. Derfor bliver en af teamets opgaver at få lavet en liste over "morgen-opgaver". På den måde kommer de studerende selv til at reflektere over, hvilke opgaver der er, og de er på den måde selv med til at definere dem.

Klokke tilkalder studerende

Når de studerende har deres ugentlige studiedag, kan det være svært at vide, hvornår de skal forlade bøgerne og i stedet tilbyde at give et nap med i skranken. Den usikkerhed blev også vendt på workshoppen, hvor der blev lavet klare retningslinjer for, hvornår de studerende skal hjælpe.

"Vi har nu en klokke, som de andre >

Læse-makker

For at styrke sammenholdet mellem de studerende på tværs af årgange, har de på Haderslev Hjorte Apotek tidligere haft en ordning, hvor man hver anden uge læste sammen med en fra årgangen over. For at kunne få vejledningen med den uddannelsesansvarlige til at gå op, kører de dog ikke med ordningen på nuværende tidspunkt.

INDDRAGELSE. På en workshop i apotekets uddannelsesteam drøftede de studerende blandt andet, hvad der er vigtigt for et godt arbejdsmiljø.

RESOURCE® ULTRA LADET OP MED MERE PROTEIN!

Resource® Ultra er en kraftfuld, velsmagende ernæringsdrik, særligt udviklet til at forbedre compliance af ernæringsbehandlingen. Takket være Resource® Ultra giver du dine kunder de bedste betingelser for at følge deres ordination!

- » **Meget højt proteinindhold**
(16 g mælkeprotein/100 ml eller 28 E%)
- » **Markedets højeste indhold af valleprotein****
(60 % valle, 40 % kasein), som er naturligt rig på leucin (1,7 g/100ml) for at opnå en øget muskelproteinsyntese¹.
- » **Højt energiindhold** (2,25 kcal/ml eller 9,41 kJ/ml)
- » **Lavt glykæmisk indeks (GI) og kulhydratindhold**
(15 g kulhydrater/100 ml eller 27 E%)

Ønsker du en
smagsprøve på vores
nye Resource® Ultra?

For sundhedsfagligt personale

Resource® Ultra er beregnet til ernæringsmæssig håndtering af patienter med underernæring eller i ernæringsmæssig risiko. Fødevarer til særlige medicinske formål. Skal anvendes under lægelig overvågning.

* Opdatering fra februar 2024, ** Blandt tilsvarende produkter
1. Bauer, J. et al. J. Am. Med. Dir. Assoc., 2013; 148:542-559.

Kom i gang med uddannelsesteams

Overvej I at oprette et uddannelsesteam på apoteket? Her er Thea Kæstels råd til, hvordan I kommer i gang.

Indled arbejdet med en workshop. Det skaber god energi. De studerende får lov at tage ejerskab, og det giver et godt afsæt for den efterfølgende funktionsbeskrivelse.

Planlæg workshoppen i samarbejde med en ekstern ordstyrer, så apotekeren selv kan deltage aktivt i workshoppen.

Brug eventuelt trivselsværktøjet "De seks guldorn".

Overvej på forhånd, om der er emner eller udfordringer, I ved, de studerende vil bringe på banen, så har du mulighed for at forberede forskellige løsningsforslag.

- > medarbejdere kan bruge til at tilkalde de studerende, hvis der er travlhed i skranken. På den måde er det ikke op til de studerende selv at vurdere, hvornår de skal tilbyde deres hjælp, og de andre medarbejdere behøver ikke at forlade skranken. Jeg har samtidig givet de studerende en ekstra studietime om ugen, og det er så den, der kan indtages i forbindelse med travlhed," siger Thea Kæstel.

MUS-samtaler

Foruden uddannelsesteamet har Thea Kæstel også indført to årlige MUS-samtaler for de studerende. Til at starte med havde de studerende dog lidt svært ved at se, hvad det gik ud på, men efter at de er kommet i gang med samtalerne, er de blevet glade for dem.

"Når vi får den her én-til-én samtale, kommer jeg tættere på dem og deres ønsker og behov i forhold til alt fra skema-lægning til, hvilke arbejdsopgaver de interesserer sig særligt for," fortæller hun.

Et andet tiltag er den årlige middag, som de studerende selv planlægger. Her deltager den uddannelsesansvarlige også, og de nye studerende, som har underskrevet uddannelsesaftale men endnu ikke er startet på apoteket, bliver også inviteret.

"De studerende på Haderslev Hjorte Apotek er jo en slags fanebærere for apoteket, og jeg er drevet af, at de får den bedste uddannelse, så de kan komme ud og være dygtige medarbejdere i sektoren. Og hvis det skal lykkes, er det vigtigt, at de studerende trives," siger Thea Kæstel. ●

Benaliv[®] øjendråber

3 stk. pakning

Benaliv[®] øjendråber fås som 3 stk. pakning, så du kan hjælpe allergikere bedre igennem hele allergisæsonen.

Benaliv[®] øjendråber kan bruges:

- Til behandling af allergisk øjenbetændelse, der kommer på bestemte tidspunkter af året, og som viser sig ved at øjnene løber, klør og er røde og øjenlågene hævede.
- Til voksne og børn over 2 år

Attraktiv pris for allergikeren:
Vejl. pris 189 kr.

Virker inden for få minutter og i op til 12 timer

BENALIV[®] (levocabastin). Øjendråber, suspension 0,5 mg/ml **Indikation:** Conjunctivitis allergica og conjunctivitis vernalis. **Kontraindikationer:** Overfølsomhed over for indholdsstoffer. **Særlige advarsler og forsigtighedsregler vedr. brugen:** Bør ikke anv. til børn < 2 år. Indeholder benzalkoniumchlorid, som kan absorberes af bløde kontaktlinser, som kan blive misfarvede. Kontaktlinserne skal tages ud før applikation og efter mindst 15 minutter må de indsættes igen. Benzalkoniumchlorid kan medføre øjenirritation, symptomer på tørre øjne og det kan påvirke tårefilmen og hornhindeoverfladen. Skal anvendes med forsigtighed hos patienter med tørre øjne og hos patienter, hvor hornhinden kan være kompromitteret. Patienter bør monitoreres under langvarig anvendelse. Generelt reagerer øjnene hos børn stærkere over for en given stimulans end øjnene hos voksne. Irritationen kan påvirke behandlingsadhærens hos børn. Indeholder propylenglycol og fosphater. **Graviditet:** Erfaring savnes og bør ikke anvendes med mindre fordelene retfærdiggøres i forhold til risiko. **Advarsel:** Kan anvendes, men forsigtighed udvises. **Dosering:** Voksne og børn over 2 år: En dråbe i hvert øje 2 x dgl. Kan øges til 3-4 x dagligt. Omrystes før brug. **Bivirkninger:** **Alm.:** Øjensmerter, sløret syn, reaktioner på administrationsstedet, som inkluderer brændende/sviende følelse i øjet og irritation i øjet. **Ikke alm.:** Øjenlågødem. **Meget sjældne:** Conjunktivit, hævelse i øjet, blefaritis, ocular hyperæmi, rindende øjne, reaktioner på administrationsstedet såsom røde øjne og kløen i øjet, angioneurotisk ødem, hypersensitivitet, kontaktdermatitis, urticaria, hovedpine. **Ukendt:** Anafylaktisk shock, palpitationer. **Udlevering.:** HF. **Tilskud:** Klausuleret tilskud. **Pakninger:** 4 ml, 1 og 3 stk. **Forkortet produktinformation** er baseret på det fuldstændige produktresumé, som kan findes her: www.produktresume.dk, eller som kan rekvireres hos registreringsindehaveren **McNeil Danmark ApS**, tlf. 00 800 855 000 00, www.benadryl.dk Medicinske produktspørgsmål kan rettes til vores medicinske informationsafdeling: www.kenvuecontact.eu November 2023. DK-BLV-2400016. Produceret af McNeil Danmark ApS, februar 2024.

Vaginal tørhed i overgangsalderen? Lad os tale om det!

Kløer eller brænder dit intime område? Årsagen til dette kan være vaginal tørhed, fordi hver anden kvinde over 45 år er ramt. Vi afslører, hvad der kan lindre dit ubehag på en nem måde.

"Meget kan ændrer sig i overgangsalderen"

Ud over de typiske hedeture kan vaginal tørhed i høj grad påvirke dit velbefindende. At sidde ned eller gå en tur kan pludselig blive ubehageligt, og mange kvinder føler også smerter under sex. Hvad der er vigtigt at vide på forhånd: Disse symptomer kan være helt normalt gener i overgangsalderen. Bl.a producer kroppen færre kvindelige kønshormoner (F.eks østrogen) Faldende østrogenniveauer kan gøre huden i skeden og det ydre intime område tyndere, tørrere og mere følsom.

Vagisan fugtighedscreme mod vaginal tørhed

Vagisan fugtighedscreme er en hormonfri creme, der er specielt udviklet til at lindre

ubehaget ved vaginal tørhed. Hvis der opstår smerter under samleje på grund af en tør skede, kan fugtighedscremen bruges i stedet for et glidemiddel. Det skyldes, at Vagisan fugtighedscreme har en dobbelt virkning: Den tilfører skeden og huden i det ydre intimområde fugt og samtidig nærende lipider (fedtstoffer), som holder huden smidig.

Takket være tilsætningen af mælkesyre har cremen en pH-værdi på 4,5, hvilket opretholder den naturlige pH-værdi i skeden. Brugerne bekræfter også effektiviteten af Vagisan.

Cremen kan anvendes i skeden (ved hjælp af applikatoren) såvel som på det ydre intime område, selv før samleje. Millioner af kvinder bruger den allerede.

Medicinskudstyr, læs venligst brugsanvisningen før brug.

Vaginal tørhed?

Prøv Vagisan fugtighedscreme

- Lindrer kløe, brændende og tørre fornemmelser
- Gør den følsomme hud i skeden smidig
- Hormonfri

Mere info på www.vagisan.dk

NOTESBLOK

Vagisan fugtighedscreme

Tilgængelig på apoteket

Nyhed

Glitinum®

Forebygger migræne

Indeholder matrem, der har vist sig at reducere:

- hyppigheden af migræneanfald¹
- varighed af migræneanfald²

SANAPHARMA
MEDICAL

Forebygger migræne

Glitinum er det eneste traditionelle plantelægemediel, der forebygger migræne. Glitinum er registreret som et traditionelt plante lægemiddel og indeholder ekstrakt af planten matrem (Tanacetum parthenium). Glitinum er godkendt af lægemiddelstyrelsen og blev lanceret i efteråret 2023.

Målgruppe:

- Voksne over 18 år med migræne

Patientfordele:

- Eneste traditionelle plantelægemediel til forebygning af migræne
- Kan bruges med anden form for behandling af migræne (kontakt lægen)
- Det aktive stof matrem har vist sig at reducere hyppigheden og varigheden af migræneanfald
- Kun 1 kapsel daglig

Dosering:

- 1 kapsel tages daglig i 2 måneder for at sikre virkning.
- Kontinuerligt brug anbefales

Beskrivelse:

- Hårde kapsler. Synkes hele. Kan ikke deles.

Bemærkning:

- Hvis symptomerne fortsat er tilstede eller forværrer efter 2 måneders behandling, bør patienten kontakte læge.
- Ingen rapporterede interaktioner.
- Ikke for gravide eller ammende

Glitinum, hårde kapsler. Tanacetum parthenium (L.). Håndkab. Traditionelt plantelægemediel, til forebyggelse af migrænehovedpine, efter at alvorligere sygdomme er blevet udelukket af lægen. Indikationen er alene baseret på traditionel anvendelse, dvs. erfaringer med anvendelse kendt gennem længere tid. Fra 18 år. Anbefales ikke til gravide eller ammende. For mere information: Sana Pharma Medical AS, www.sanapharma.dk eller www.medicin.dk. Baseret på SPC: 05.07.2022. Kontraindikationer er onskrevet og/eller forkortet i forhold til det godkendte produktresumé. Produktresuméet kan vederlagsfrit rekvireres fra Sana Pharma Medical ApS. GL24021W. Reference: 1.Dieners et al., Cephalalgia, 2005; 25: 1031-1041, 2.Palevitch et al., Phytother. Res. 1997; 11: 508-11

Læs mere
scan QR koden

Livet med...

EN KRONISK TARMSYGDOM

Der findes flere forskellige kroniske tarmsygdomme. Her er fokus på de to inflammatoriske tarmsygdomme Crohns sygdom og Colitis ulcerosa, der begge er autoimmune sygdomme.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP OG STINE FABRICIUS

Sådan kan apoteket møde mennesker med **en kronisk tarmsygdom**:

- ▶ **Det kan føles ensomt at have en kronisk tarmsygdom**, fordi sygdommen er usynlig og kan være svær at tale om. Fortæl derfor gerne, at du er klar til at tale om sygdommen, hvis og når der er behov for det.
- ▶ **Drop gerne belærende råd om at spise sundt og dyrke motion.** Anerkend i stedet, at mennesker med en tarmsygdom er eksperter i eget liv og sygdom, og spørg nysgerrigt ind til erfaringer med fx kosten.
- ▶ **Stil åbne spørgsmål som: "hvordan har du det?".** Det giver vedkommende mulighed for selv at vælge retningen for samtalen og tale om det, der er vigtigt for den enkelte.
- ▶ **Hvis du gerne vil præsentere vedkommende for håndkøbsmedicin, cremer eller andet, som kan hjælpe mod følgesygdomme og andre gener, så husk at gøre det på en åben og empatisk måde.** Spørg for eksempel "Har du haft problemer med mundtørhed? Må jeg vise dig noget, som måske kan hjælpe?"

FAKTA

Både Crohns og Colitis indgår i den samlede betegnelse kronisk inflammatorisk tarmsygdom (IBD), og symptomer som diarré, der kan være blodig, mavesmerter, vægttab, træthed og feber er fælles for de to sygdomme.

Ved Colitis er det udelukkende tyktarmen, der bliver ramt, men Crohns kan ramme alle dele af tarmen.

Ca. 58.000 danskere er diagnosticeret med IBD. Årsagen til sygdommene er ukendt, men arvelighed spiller en rolle. Der kan være lange perioder, hvor sygdommene holder sig i ro, men næsten alle får på et tidspunkt tilbagefald.

Mennesker med tarmsygdomme rammes ofte af følgesygdomme som betændelse andre steder i kroppen, problemer med tænder, hud og mundtørhed.

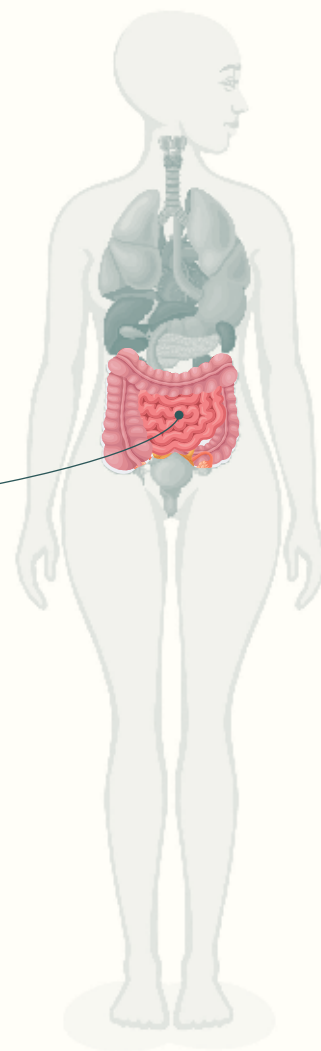
Mennesker med tarmsygdomme kan have fækal inkontinens som gør, at de er nervøse for at bevæge sig uden for hjemmet, hvor der ikke er et toilet i nærheden.

MYTE

"Hvis du bare spiser sundere, dyrker mere motion, er mindre stresset eller tager flere kosttilskud, så får du det bedre."

Tarmsygdomme er ikke selvforskyldte. Sund livsstil er vigtig for alle mennesker, også for folk med tarmsygdomme, men man ved meget lidt om, hvordan miljømæssige faktorer påvirker sygdommene.

Livet med... er et nyt, fast format i Farmaci. Her prøver vi at forstå, hvordan det er at have en given sygdom og dermed klæde apotekerne på til at møde mennesket bag diagnosen. Denne gang handler det om livet med en kronisk tarmsygdom. Teksten er lavet med hjælp fra Colitis-Crohn Foreningen.

Kilder: Sundhed.dk og Colitis-Crohn Foreningen

senikol™

Sænk LDL-kolesterolet på nogle uger*

At sænke for højt kolesterol kan være en udfordring!

Senikol med plantesteroler hjælper på vej. Efter flere års udvikling har den norske medicinalvirksomhed Sana Pharma Medical lanceret Senikol med plantesteroler, der sænker for højt kolesteroltal på få uger med op til 10%.¹

Senikol er en kapsel der indeholdende plantesteroler, der sænker kolesterolniveauet i blodet ved høj dosis. Ved en lavere dosis vedligeholdes det normale kolesterolniveau.

Patient fordele:

- Sænker forhøjet kolesterol på få uger
- Vedligeholder normalt kolesterolniveau
- Kan kombineres med statiner
- Påvirker ikke HDL-kolesterol

Dosering:

For at sænke for højt LDL-kolesterolniveau:

- 2 kapsler 2 gange dagligt.
- Max dosis: 7 kapsler dagligt.

For at vedligeholde normal kolesterolniveau:

- 1 kapsel 2 gange dagligt

Tages i forbindelse med et stort måltid

Kan kombineres med statiner.

Bemærkning:

- Behandlingseffekten opbygges i løbet af et par uger
- Anbefales ikke til gravide og ammende
- Må bruges fra 5 år

NYHED!

✓ Sænke kolesterolniveauet

✓ Vedligeholde kolesterolniveauet

Læs mere, køb her

Kosttilskud. *Plantesteroler har vist sig at sænke kolesterolindholdet i blodet ved et dagligt indtag på mindst 1,5-3 g. Et højt kolesterolniveau er en risikofaktor for udvikling af hjertekarsygdom. Plantesteroler bidrager til vedligeholdelse af et normalt kolesterolniveau i blodet ved et dagligt indtag på mindst 0,8 g. Personer som tager kolesterolsænkende medicin bør informere lægen om brug af produktet. Overskrid ikke den anbefalede daglige dosis. Kosttilskud kan ikke erstatte en varieret kost og en sund livsstil. Opbevares utilgængeligt for børn. Produktet er ikke egnet for gravide eller ammende eller for børn under 5 år. Reference: 1) H. Gylling et al. Atherosclerosis 232 (2014) 346-360. SEN2402UN

SANAPHARMA
MEDICAL

Produkter til kvindeligt velvære.

Kvalitetsprodukter der supplerer en varieret kost,
understøtter en sund livsstil og plejer skønhed indefra.

VITABALANS

lady

CRANBERRY STRONG
Tranebær, C-vitamin
og mælkesyrebakterier
– For intim sundhed.

BIOTIN STRONG
Biotin, zink
og methionin
– Til hår og negle.

BEAUTY OMEGA-7
Sunde olier,
zink og vitaminer
– Til hud og slimhinder.

Vitabalans
MADE IN FINLAND

www.vitabalanslady.com/da

Det er vigtigt, at man tør nytænke apotekets rolle

Efter mange år på blandt andet sygehusapotek overtager **Hanne**

Toverud Plet pr. 1. april bevillingen til Skørping Apotek.

AF: ANNE-SOPHIE RØMER THOSTRUP

Hvornår fandt du ud af, at du gerne ville være apoteker? Hvad har inspireret dig i den retning?

Da jeg studerede til farmaceut, havde jeg en idé om, at jeg på et tidspunkt skulle ud og være apoteker. Jeg endte i stedet med at søge andre veje, og det er derfor først her langt inde i min karriere, at jeg er søgt den vej. Jeg har beskæftiget mig med ledelse det meste af mit arbejdsliv. Jeg har blandt andet taget en diplomuddannelse i ledelse, en uddannelse til proceskonsulent og en coach-uddannelse, som har givet mig mange konkrete redskaber, som jeg kan bruge i mit nye virke som apoteker.

Hvorfor søgte du bevillingen til Skørping Apotek?

Jeg trivedes godt i mit job på Nørresundby Apotek og havde egentlig tænkt, at det var herfra, jeg skulle gå på pension. Men da jeg så, at de søgte en apoteker i Skørping, blev jeg nødt til at overveje muligheden. Jeg bor selv i Rold skov på en slægtsgård, i nærheden af Skørping, så jeg kender lokalmiljøet og kunne godt se mig selv som apoteker i byen. Tanken om, at jeg var for gammel til at søge bevillingen, strejfede mig, men folk i mit netværk fik mig heldigvis overbevist om, at det var jeg ikke.

Tanken om, at jeg var for gammel, strejfede mig, men folk i mit netværk fik mig heldigvis overbevist om, at det var jeg ikke

Hvilken erfaring tager du med dig?

Jeg har arbejdet mange år på sygehusapotek - og har arbejdet med ledelse på mange niveauer, og den erfaring kommer jeg til at bruge som apoteker. Jeg er især optaget af at arbejde med ledelsesbegrebet Fair Proces, som handler om at tage medarbejderne med i processen, når man skal nå et bestemt mål. Jeg har en inddragende ledelsesstil, men jeg er heller ikke bange for at være tydelig. Og jeg ved, at man ikke altid kan stille alle tilfreds. Når det er sagt, vil jeg gerne lave en arbejdsplads, hvor det er sjovt at gå på arbejde. Der skal være god stemning og plads til grin. Det er meget vigtigt.

Hvilke udviklingspotentialer ser du på Skørping Apotek?

Jeg vil gerne være med til at udbrede apotekets faglighed, så det bliver en større del af sundhedssektoren, så jeg håber at kunne lave flere tværfaglige samarbejder med for eksempel kommunen. Jeg tror på, at når vi sammen med sygeplejersker, læger og andre sundhedspersoner løfter i flok,

så understøtter vi hinandens kompetencer og får i sidste ende en endnu bedre lægemiddelbehandling til borgerne og et sammenhængende sundhedsvæsen. Det er vigtigt, at man tør nytænke

apotekets rolle, og at man er vedholdende i forhold til at forfølge målet.

Hvad glæder du dig mest til?

Jeg glæder mig til at lære apoteket og alle medarbejderne at kende og finde ud af, hvad de hver især motiveres af. Jeg ser personalets trivsel som "husets fundament". Hvis det ikke er bygget ordentlig, så holder resten af huset heller ikke. ●

Hanne Toverud Plet

2024: Apoteker Skørping Apotek

2022: Nørresundby Apotek, fagligt ansvarlig farmaceut

2021: Medhouse Konsulentbureau, projektleder på implementering af automatiseringsudstyr til laboratorium på Aalborg Universitetshospital og Nyt Aalborg Universitetshospital

2016: Sygehusapoteket Region Nordjylland, forsknings- og udviklingsansvarlig

2013: Sygehusapoteket og Klinisk Farmakologisk Enhed, Aalborg Universitetshospital

2013: Ph.d. ved Syddansk Universitet inden for styring af lægemiddelforbrug og implementering

1994: Sygehusapoteket Region Nordjylland, forskellige ledelsesfunktioner

1993: Reberbane Apotek, farmaceut

1992: Budolfi Apotek, farmaceut

1991: Cand.pharm. Københavns Universitet

APOTEKERLAND

Redigeret af

ANNE-SOPHIE RØMER
THOSTRUP

OVERTAGELSE

Hanne Toverud Plet er udnævnt til apoteker på **Skørping Apotek**. Hun kommer fra en stilling som farmaceut på Aalborg Nørresundby Apotek. Hun overtager apoteket d. 1. april 2024 fra apoteker Ali S. M. Radha Al-Hussainy.

Mød Hanne Plet på side 41.

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Silkeborg Himmelbjerg Apotek**, som drives af apoteker **Edvard Baasch**, er ledig pr. 1. juli 2024.

Ansøgning skal være Lægemedelstyrelsen i hænde senest d. 2. april 2024 kl. 12.00.

SKØRPING

SILKEBORG

TØRRING

RINGKØBING

UDNÆVNELSE

Stine Westergaard er udnævnt til apoteker på **Ringkøbing Løve Apotek**. Hun kommer fra en stilling som farmaceut på København Øresunds Apotek/København Østerbro Apotek. Stine Westergaard overtager apoteket fra apoteker Henning Lund Lukasen.

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Gråsten Apotek**, som drives af apoteker **Ralf Michael Ernst**, er ledig pr. 1. juli 2024. Ansøgningen skal være Lægemedelstyrelsen i hænde senest d. 4. april 2024 kl. 12.00.

GRÅSTEN

FLYTNING

Den 4. marts 2024 flyttede **Fønix Apoteket** - Tørring, drevet af apoteker **Jeppé Madsen**, Fønix Apoteket - Uldum til ny adresse på Bredgade 19 i Tørring.

LEDIG BEVILLING

Bevillingen til at drive **Skibby Apotek**, som drives af apoteker **Ole Witek**, er ledig pr. 1. juni 2024. Ansøgningsfristen er udløbet.

SKIBBY

KØBENHAVN

FREDERIKSBERG

NY FILIAL

Taastrup Apotek ved apoteker **Behzad Ghorbani** åbner filialen Lyngbyvej Apotek den 25. marts 2024 på adressen Lyngbyvej 38, st. på Østerbro i København. Filialen er den syvende under Taastrup Apotek.

FLYTNING

Den 11. marts 2024 flyttede Apoteket Jernbane Allé, drevet af apoteker **Bilal Marashdeh**, Frederiksberg Apoteket Godthåb til Jernbane Allé nr. 40.

UDGIVER

Danmarks Apotekerforening
Bredgade 54
1260 København K
+ 45 33 76 76 00
farmaci@apotekerforeningen.dk

FORSIDE

Mikkel Henssel

REDAKTION

Ansv. redaktør: Lene Lund Hansen
Daglig redaktør: Trine Ganer

GRAFISK PRODUKTION

Layout: Esben Bregninge Design
Tryk: Stibo Complete

ANNONCESALG

Media-Partners
Hanne Kjærgaard
Tlf.: 2967 1436
hanne@media-partners.dk

MEDLEM AF

KONTROLLERET AF

KONTROLLERET OPLAG

1.131 i perioden 1. juli 2021 - 30. juni 2022

FARMACI NR. 4 - 2024

UDKOMMER

fredag den 3. maj 2024

TREO®

POST

PP

DANMARK

Magasinpost SMP
46446

Mod hovedpine og migræne

Treo er en smertestillende brusetablet mod migræne og svage smerter som hovedpine, muskel- og ledsmerter, menstruationssmerter og tandpine.

- Har en smertestillende, febernedsættende og antiinflammatorisk effekt
- Indeholder koffein, som forstærker den smertestillende effekt
- Virker inden for 30 minutter
- Godkendt til behandling af migræne

Treo®, Treo Citrus® og Treo Hindbær® 500 mg acetylsalicylsyre og 50 mg koffein brusetabletter

Virkning: Mod migræne samt svage smerter **Advarsler og forsigtighedsregler:** Tag ikke Treo, hvis du er overfølsom over for indholdsstofferne, tidligere har fået allergiske symptomer eller astma ved brug af smertestillende medicin, har mavesår, tendens til blødning, svært nedsat lever- eller nyrefunktion eller dårligt hjerte. Over 65-årige skal undgå langvarig brug af acetylsalicylsyre grundet risiko for mave-tarm-blødninger. Brug af hovedpinetabletter i mere end 10 dage om måneden i mere end 3 måneder kan gøre din hovedpine værre og hyppigere. Treo, Treo Citrus og Treo Hindbær har højt indhold af natrium. Treo Citrus og Treo Hindbær indeholder sojalecithin (E322) og glukose. Treo Hindbær indeholder sorbitol. **Graviditet:** Tag ikke Treo i de sidste 3 måneder før forventet fødsel. Tag kun Treo i de første 6 måneder efter aftale med lægen. **Bivirkninger:** Almindelige: hurtig puls, øget blødningstendens, rysten, søvnløshed, uro, mave-/tarmgener som fx blødning, kvalme, opkastning, diarré, halsbrand. Ikke almindelige: mave-/tarmsår, overfølsomhedsreaktioner (næseblødninger, snue). Sjældne: Vejrtrækningsbesvær og astmalignende anfald. Forstyrrelser i nyrefunktionen. Ikke kendt frekvens: Reyes syndrom hos børn. **Dosering:** Voksne: 1-2 brusetabletter opløst i vand 1-4 gange daglig. Børn: Bør ikke bruges af børn under 15 år uden lægens anvisning og må ikke bruges af børn og unge med feber. **Pakninger:** 10 stk. ikke apoteksforbeholdt og 20 stk. apoteksforbeholdt. Må ikke udleveres til personer under 18 år. Læs indlægssedlen grundigt inden brug.
11/2021. Viatris ApS, Borupvang 1, 2750 Ballerup, tlf. 28116932, info@viatris.com.
TREO-2023-0058

VIATRIS